

Buletin lunar
al CNPF – luna
ianuarie 2012

Informație despre prevederile
legislației privind activitatea SA
și asigurarea drepturilor
acționarilor

3

4

5

Piața de asigurări
la un miliard de lei

Noua lege propune o reformare complexă a pieței de capital

*Interviu acordat în exclusivitate
ziarului „Capital Market” de Aurica
Doina, membră a Consiliului de
Administrație al Comisiei Naționale
a Pieței Financiare*

– În Parlamentul Republicii Moldova se află la examinare proiectul de Lege cu privire la piața de capital. Cât de importantă este această inițiativă legislativă pentru reformarea pieței valorilor mobiliare naționale?

– Mai presus de orice lege sau reformă este important să înțelegem cum vom obține stabilizarea declinului economic și creșterea economică în lipsa surselor suficiente de finanțare. De ce anume piața de capital are un rol important pentru creșterea economică? Deoarece, pentru modernizarea infrastructurii naționale, reconstrucția drumurilor, dezvoltarea producției, menținerea deficitului economic în limitele convenite cu FMI etc. sunt necesare investiții semnificative, care în prezent nu pot fi acoperite doar cu veniturile obținute din impozite și taxe. Este nevoie de capital și aici consider că eforturile noastre trebuie să fie orientate spre utilizarea potențialului pieței de capital, care actualmente nu este pe deplin valorificat.

Reformarea pieței valorilor mobiliare este importantă pentru susținerea reformelor care au ca scop stabilizarea economiei și creșterea economică, crearea unor instituții solide capabile să genereze noi investiții locale și să atragă investiții străine, precum și să prezinte oportunități de investiționale ale Republicii Moldova la nivel internațional.

Prin noua lege privind piața de capital ne propunem o reformă complexă orientată spre modernizarea infrastructurii, crearea premiselor pentru apariția investitorilor instituționali și a plasamen-

Continuare în pag. 2.

Sumarul tranzacțiilor bursiere din săptămâna trecută

Volumul tranzacțiilor bursiere în perioada 6 – 10 februarie 2012 a constituit 278,2 mii lei. În total au fost înregistrate 20 tranzacții cu acțiunile a 9 emitenți.

Volumul Secției de Bază a bursei a constituit 268,4 mii lei. Prețul de piață al acțiunilor „Moldova-Agroindbank” s-a micșorat de la 1245 până la 1240 lei și al „Moldindconbank” de la 150 până la 130 lei per acțiune.

În Secția Tranzacțiilor Directe în cadrul licitațiilor cu strigare s-au vândut acțiunile a 2 emitenți în sumă de 9,8 mii lei. Valorile mobiliare ale companiei „Întreprinderea de transporturi auto nr. 1” continuă să se comercializeze cu 10 lei per acțiune. Ca pachet unic s-au vândut 5,18% din acțiunile întreprinderii „Nord” (Ocnita) la prețul de 3 lei.

Bursa de Valori a Moldovei

Redacția ziarului Capital Market anunță concurs de selectare a unei companii pentru realizarea site-ului ziarului Capital Market. Mai multă informație, precum și cerințele pentru potențialii participanți la acest concurs sunt oferite la telefonul: 022 22 94 45 sau prin e-mail: redactor@capital.market.md. Cererile pot fi depuse până la 15 februarie curent la adresa ziarului: str. Alecsandri 115.

ONU va oferi Moldovei asistență financiară în valoare de \$217,3 mil.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) va oferi R. Moldova cea mai mare asistență financiară de până acum în valoare de \$217,3 mil. în perioada 2013-2017. Acest lucru este prevăzut de Acordul Cadru de Parteneriat Națiunile Unite – R. Moldova “Spre Unitate în Acțiune”, semnat vineri la Telenești de premierul Vladimir Filat și coordonatorul rezident al ONU în Moldova, Kaarina Immonen.

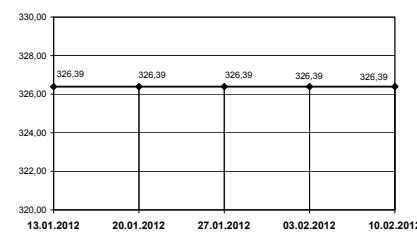
După cum relatează INFOTAG cu referire la serviciul de presă al Guvernului, dintre cele \$217,3 mil., circa \$61,9 mil. vor fi oferite pentru realizarea reformei sectorului justiției și a drepturilor omului, \$123,2 mil. pentru dezvoltarea capitalului uman și incluziunea socială și circa \$32,2 mil. pentru realizarea proiectelor ce țin de mediul ambient, schimbările climatice și gestionarea risurilor.

Premierul a mulțumit pentru suportul acordat de ONU, precizând că proiectele comune care urmează a fi realizate trebuie să contribuie la creșterea calității vieții, la sporirea numărului celor ce și-au găsit un nou loc de muncă, să-ai tratat într-un sistem de sănătate mai bun, ai ieșit din sărăcie.

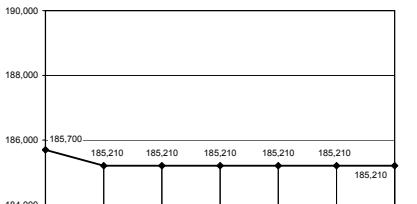
“În timp ce ONU a oferit asistență în valoare de peste \$100 mil. în cadrul primului acord, cel de-al doilea prevede dublarea asistenței până la \$217,3 mil. pentru următorii cinci ani. Conform datelor din 2010, ONU a oferit 7% din asistență oficială pentru dezvoltarea acordată Moldovei sau 25% din volumul de asistență tehnică”, a spus Kaarina Immonen.

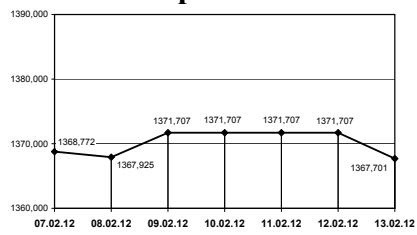
CNPF

Banking Stock Index –
InfoMarket

EVM-Composite

Curs valutar
15.02.2012

Valuta	Rata	Cursul
Euro	1	15.5992
Dolar S.U.A.	1	11.8212
Rubla rusească	1	0.3945
Hrvina ucraineană	1	1.4716
Leu românesc	1	3.5861

Capital Market, acum în
toate chioșcurile Poșta
Moldovei și Moldpresa

AVIZ

Redacția ziarului „Capital Market” desfășoară un tender pentru selectarea unei companii de audit pentru a audita activitatea Întreprinderii de Stat „Capital Market”. Companiile de audit pot depune cereri până la 23 februarie.

Informații suplimentare
la numărul de telefon: 22 77 58.

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Noua lege propune o reformare complexă a pieței de capital

Continuare din pag. 1.

telor publice, diversificarea instrumentelor financiare, precum și o mai bună protecție a investițiilor în valori mobiliare. Efectul pozitiv se observă prin anularea unor restricții aplicate în prezent și depășite de actualitate și, în același timp, prin perfectionarea mecanismelor de reglementare și supraveghere.

– Această lege va genera schimbări radicale față de modelul actual al pieței. Liberalizarea pieței nu va crea condiții mai avantajoase pentru participanții profesioniști nerezidenți, comparativ cu cei rezenidenți?

– Structura actuală a pieței valorilor mobiliare reflectă procesul de privatizare în masă și consecințele acestuia. Ca rezultat, astăzi se înregistrează circa 2 milioane de acționari minoritari și un număr restrâns de acționari care dețin pachete de control în societăți pe acțiuni. Nivelul actual de dezvoltare a pieței valorilor mobiliare poate fi caracterizat prin lipsa investitorilor instituționali și a plasamentelor publice, lipsa emisiunilor publice și instrumentelor financiare lichide, aplicarea insuficientă a tehnologilor informaționale performante, gradul redus de încredere în investirea în instrumente financiare și de dezvoltare a relațiilor corporative.

Reglementările actuale sunt depășite comparativ cu legislația aplicată de statele europene, în special cele ce țin de activitatea pe piață, condițiile desfășurării operațiunilor cu valori mobiliare, infrastructura pieței, realizarea ofertelor publice de valori mobiliare etc. Menținerea modelului actual de reglementare, desigur, limitează accesul pe piața locală a investitorilor importanți, ce au cunoștințele și experiența necesară, precum și capacitatea financiară corespunzătoare. Bineînțeles că această abordare nu este sușinută de unii participanți profesioniști, fiind interesați de menținerea această stare incertă de dezvoltare.

Desigur, nu va fi ușor să implementăm experiența piețelor dezvoltate, construcția cărora a durat zeci sau chiar sute de ani. În același timp, conștientizăm că piața valorilor mobiliare parcurge o perioadă dificilă și este strâns legată de evoluția economiei în ansamblu. Din această perspectivă, noile reglementări creează condiții reale de implementare a cerințelor de capital pentru participanții profesioniști actuali, iar referitor la condițiile de activitate ele vor fi aceleași, atât pentru participanții profesioniști rezidenți, cât și cei nerezidenți.

– Reiesind din potențialul redus al companiilor de brokeri nebancari, căt de reală este conformarea acestora la noile cerințe de capital?

– Normele de adevarare a capitalului, propuse în proiectul de lege cu privire la piața de capital, au fost stabilite pentru a asigura o administrare eficientă a riscurilor în funcție de activitățile și serviciile pe care societățile de investiții vor fi autorizate să le desfășoare.

Un important factor de succes în dezvoltarea pieței de capital este creația unor companii cu potențial înalt, capabile să adauge valoare, prin diversificarea instrumentelor financiare și creșterea investițiilor, concentrate pe îmbunătățirea strategiei de flexibilitate și eficiență operațională. Abordările inovatoare și exigențele față de risurile aferente impun ce-

rințe pentru consolidarea finanțieră a societăților de investiții, prestații mai eficiente în domeniu, bazate pe standarde de transparență și de încredere.

În plus, stabilirea acestor cerințe este o condiție esențială pentru a asigura o mai bună protecție a drepturilor investitorilor în valori mobiliare.

În același timp, la promovarea acestor cerințe am urmărit să asigurăm și condiții reale de implementare, prin creșterea graduală a capitalului propriu în termen de până la 10 ani de la data intrării în vigoare a legii cu intervale de 2 ani. Actualmente, toate 11 companii de brokeri nebancari încunosc cerințele maxime față de capitalul propriu stabilite pentru licență de categoria A în mărime echivalentă în lei de 50 mii euro.

Pentru licență de categoria B, șase companii de brokeri nebancari încunosc cerințele maxime de capital echivalentul în lei a 125 mii euro, iar patru companii dețin mărimea capitalului propriu care corespunde pentru al 7-lea an de la data intrării în vigoare a legii în mărime echivalentă în lei de 94 mii euro.

Mai complicată va fi obținerea licenței de categoria C. Astfel, conform cerințelor de capital stabilite pentru primul an de la data intrării în vigoare a legii, doar 8 companii de brokeri nebancari se conformează echivalentului în lei a 110 mii euro, iar o companie are capitalul necesar pentru al 5-lea an de la data intrării în vigoare a legii în mărime echivalentă în lei de 365 mii euro.

– Conform noilor reglementări se preconizează crearea unui depozitar central unic pentru preluarea activității de ținere a registrului. Care sunt motivele pentru o asemenea reformă?

– Inițiativa de a reforma activitatea DNV a început odată cu obținerea licenței pentru activitate de ținere a registrului și continuă cu implementarea măsurilor privind integrarea acestuia în sistemul automatizat de plăti interbancare. Continuarea transformărilor implică resurse de timp și investiții semnificative pentru a introduce tehnologii noi, în special modernizarea sistemului in-

formatice care să asigure păstrarea în siguranță a informației deținute în registrul detinătorilor de valori mobiliare, precum și realizarea oricărei operațiuni în legătură cu acestea.

Conform noilor reglementări, depozitarul central va asigura ținerea registrelor detinătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare pe piețe reglementate și sisteme alternative de tranzacționare (MTF). Prin această modalitate, urmărим de a facilita clearingul și decontarea instrumentelor finanțieră pe o bază sigură și eficientă. Din experiența piețelor europene sau practicile aplicate în Rusia, Kazahstan etc. depozitarul central deține funcția de ținere a registrului cel puțin pentru companiile listate, având ca scop operarea eficientă și optimizarea costurilor la operațiunile post-tranzacționare.

Pe de altă parte, conștientizăm că implementarea acestei reforme nu va fi simplă, iar riscurile legate de asigurarea integrității informației implică acțiuni bine gândite și o bună organizare a procesului de transfer a registrelor acționarilor către depozitarul central. Din aceste motive, pe parcursul promovării proiectului de lege cu privire la piața de capital, au fost discutate mai multe opțiuni, inclusiv și referitor la menținerea instituției registraturii în aria de reglementare, dar la această etapă rămâne ca Parlamentul să adopte varianta finală.

– Conform directivelor UE și experienței internaționale, în relațile de guvernare corporativă este aplicată pe larg practica de squeeze-out. Cum vor influența noile reglementări conflictele corporative dintre acționarii majoritari și cei minoritari?

– Decizia de a promova reglementări cu privire la practica de squeeze-out este dictată întravărs de impactul conflictelor corporative, cu influență negativă asupra a zeci de mii de acționari minoritari, care în cazul concentrării pachetului de acțiuni de cel puțin de 90 la sută din acțiunile cu drept vot de către acționarii majoritari, pe parcursul a mai multor ani nu obțin dividende și astfel majoritatea nu demonstrează

minoritar și nicidcum nu poate fi înțeleasă ca o obligație a acestora. În al doilea rând, sunt orientate spre îmbunătățirea standardelor de guvernare corporativă, asigurând calitatea de acționar persoanelor active, care cunoște cum să-și gestioneze proprietatea deținută, precum și să valorifice drepturile ce derivă din aceste deținări. Aceste reglementări nu se vor aplica asupra valorilor mobiliare emise de băncile comerciale, companiile de asigurări și organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare.

– Volumul tranzacțiilor pe piață extrabursieră în anul 2011 a înregistrat o pondere semnificativă față de cele bursiere. Cum se explică această creștere?

– Creșterea volumului tranzacțiilor pe piață extrabursieră a fost influențată de tranzacțiile efectuate în baza actelor judecătoarești, care dețin o pondere de 32,6 la sută și de tranzacțiile privind depunerea valorilor mobiliare ca aport la capitalul social care au atins o pondere de 37,3 la sută din volumul total al tranzacțiilor înregistrate. Alte tranzacții, inclusiv succesiunea valorilor mobiliare în urma dizolvării sau reorganizării acționarului persoană juridică, tranzacțiile de răscumpărare a valorilor mobiliare de către societate legate de reorganizarea acesteia și/sau expirarea termenului de circulație a valorilor mobiliare etc. au înregistrat o pondere de 20,2 la sută din volumul total al tranzacțiilor înregistrate. Indicatori în descreștere au înregistrat tranzacțiile de vânzare-cumpărare, donație și moștenire.

Transferurile directe de proprietate asupra valorilor mobiliare, ca rezultat al tranzacțiilor privind depunerea valorilor mobiliare ca aport la capitalul social sunt reglementate de legislația în vigoare și asemenea categorii de tranzacții întâlnim și în practica internațională ca tranzacții efectuate în afara bursei de valori sau ca tranzacții directe efectuate în cadrul unei societăți de investiții. Ca exemplu, legislația Rusiei stabilește în calitate de aport la capitalul social al unei societăți cu răspundere limitată valorile mobiliare, iar legislația României, la fel, reglementează posibilitatea majorării capitalului societății al societății comerciale din contul aporturilor în natură care pot fi orice bunuri evaluate în mijloace bănești, inclusiv valori mobiliare.

O influență asupra creșterii volumului tranzacțiilor extrabursiere se constată ca urmare a reglementărilor prin care societățile pe acțiuni de tip închis, înființate până la 01.01.2008, au dreptul să-și mențină circulația închisă a valorilor mobiliare emise. În aceste condiții, mai mult de 50 la sută din numărul total al societăților pe acțiuni înregistrate în Registrul de Stat al valorilor mobiliare, își mențin circulația valorilor mobiliare emise cu acordul acționarilor.

În același timp, circulația închisă a valorilor mobiliare în societățile pe acțiuni care și-au menținut aceste prevederi, durează în timp, limitată numărul de tranzacții și cercul de persoane, factori care au influențat descreșterea volumului tranzacțiilor de vânzare-cumpărare. Descreșterea volumului tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a fost influențată și de reducerea numărului de tranzacții cu valorile mobiliare procurate contra bonuri patrimoniale, care în condițiile legislației se efectuează pe piața extrabursieră.

Ghenadie TUDOREANU

Comisia Națională a Pieței Financiare

BULETIN LUNAR • 1 • 2012

PIAȚA VALORILOR MOBILIARE

PIATA PRIMARĂ

În ianuarie 2012, în Registrul de Stat al valorilor mobiliare, ținut de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), au fost înregistrate 6 emisiuni suplimentare de acțiuni în valoare de 217,87 mil. lei (Tabelul nr. 1).

Volumul investițiilor străine atrase prin intermediul emisiunilor de valori mobiliare în ianuarie 2012 constituie 164,36 mil. lei, sau 75% din volumul total al emisiunilor de acțiuni.

PIATA SECUNDARĂ

În ianuarie 2012 pe piața secundară au fost efectuate 322 tranzacții cu valori mobiliare în volum total de 6,18 mil. lei, înregistrându-se o descreștere de 3,6 ori față de volumul din luna similară a anului precedent (Diagrama nr. 1).

Volumul tranzacțiilor bursiere înregistrate în ianuarie 2011 constituie 2,64 mil. lei sau 43% din volumul total al tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară (Diagrama nr. 2).

Ponderea tranzacțiilor înregistrate pe segmentul bursier constituie 49% din numărul total al tranzacțiilor (Diagrama nr. 3).

PIATA BURSIERĂ

Pe piața bursieră în ianuarie 2012 au fost înregistrate 159 tranzacții în volum total de 2,64 mil. lei.

Tabelul nr. 1 Emisiunile de valori mobiliare înregistrate în Registrul de Stat al Valorilor Mobiliare în ianuarie 2012

Denumirea emitentului	Codul ISIN al valorilor mobiliare	Suma emisiunii, lei	Numărul de valori mobiliare plasate, unități	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Pretul de plată a unei valori mobiliare, lei	Nivel de cotare la BVM
Emisiuni suplimentare de acțiuni						
S.A. „LIMI AUTOTEST”	MD14LITE1007	188500	1885	100	100	-
S.A. „MOLDAGROTEHNICA”	MD14ROTE1003	7108251	7108251	1	1	-
Î.M. C.A. „GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A.	MD14GRAW1002	16203508	15100	1000	1073,08	-
S.A. „LUXCONSISTEM”	MD14LOS1006	1001000	1001	1000	1000	-
Î.M. „GLASS CONTAINER PRIM” S.A.	MD14GACP1008	193087000	193087	1000	1000	-
S.A. „TERA-L”	MD14ERAL1007	282700	2827	100	100	-
Total		217870959	7322151			

Tabelul nr. 2 Volumul emisiunilor de valori mobiliare în ianuarie 2008-2012 (mil. lei)

Tipul emisiunii	2008	2009	2010	2011	2012	2012 față de 2011, %
Emisiuni plasate la înființarea societăților pe acțiuni	2,27	1,00	0,88	-	-	-
Emisiuni suplimentare de acțiuni	20,50	0,74	0,03	145,80	217,87	149,4
Total	22,77	1,74	0,91	145,80	217,87	149,4

Tabelul nr. 3 Piața secundară în anii 2008-2012

Indicator	2008	2009	2010	2011	2012	2012 față de 2011, %
Piața bursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	212	93	76	138	159	115,2
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	51,94	25,73	20,45	8,83	2,64	29,9
Piața extrabursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	1702	403	155	149	163	109,4
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	40,28	26,63	1,49	13,36	3,54	26,5
Total piața secundară						
Numărul de tranzacții (unități)	1914	496	231	287	322	112,2
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	92,22	52,36	21,94	22,19	6,18	27,9

Tabelul nr. 6. Tranzacții efectuate cu valorile mobiliare emise de către societățile pe acțiuni incluse în listingul Bursei de Valori a Moldovei, ianuarie 2012

Denumirea emitentului	Codul ISIN	Nr. de acțiuni tranzacționate, unități	Volumul tranzacțiilor, lei	Prețul unei acțiuni, lei		Prețul mediu al unei acțiuni, lei	Valoarea nominală, lei	Ponderea acțiunilor tranzacționate în totalul acțiunilor emise %	Nr. de tranzacții	Nivel de cotare
				Min.	Max.					
Tranzacții efectuate prin mecanismul pieței interactive										
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	30	37500	1250	1250	1250	200	0,00	1	1
BC "BANCA SOCIALA" S.A.	MD14BSOC1004	658	197400	300	300	300	100	0,07	2	1
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14MICB1008	977	118740	120	150	121,54	100	0,02	4	1
Total			353640						7	

Prețul ofertei de vânzare a caselor individuale a scăzut în anul 2011

Prețul ofertei de vânzare a caselor individuale de locuit a scăzut în medie, în anul 2011, cu 1,4 la sută, la 934 euro pe metru pătrat, comunică MOLDPRES cu referire la un raport privind evoluția pieței imobiliare din Republica Moldova realizat de Agenția Națională pentru Relații Funciare și Cadastru.

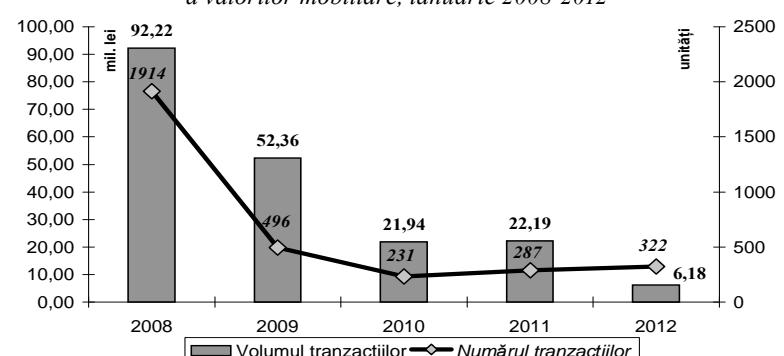
Pe parcursul anului trecut, costul caselor individuale a oscilat de la 869 de euro pe metru pătrat în ianuarie, la 935 de euro în decembrie. Prețul maxim a fost atins în iulie, când a urcat la 980 de euro pe metru pătrat.

Casile individuale de locuit din Chișinău sunt mai scumpe decât apartamentele. Astfel, potrivit aceleiași analize a Agenției Relații Funciare și Cadastru, în anul 2011 prețul ofertei

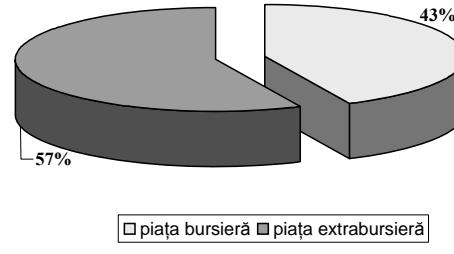
de vânzare a caselor de locuit a fost în medie de 934 de euro pe metru pătrat, a apartamentelor cu o odaie – 886 de euro, al locuințelor cu două odăi – 870 de euro și cu trei odăi – 804 de euro. În anul 2010 s-a observat o tendință de diminuare a prețurilor ofertei aproximativ cu 14%, de la 1035 de euro în ianuarie, până la 886 de euro în octombrie. La sfârșit de an prețurile au crescut însă din nou, la 940 de euro pe metru pătrat. Criza economică a afectat cel mai mult piața caselor individuale de locuit din sectorul Centru, unde prețurile s-au micșorat cu 23%. În sectoarele Ciocana și Telecentru prețurile s-au micșorat cu aproximativ 20%.

Referindu-se la piața bunurilor imobile locative, Agenția Națională pentru Relații Funciare și Cadastru

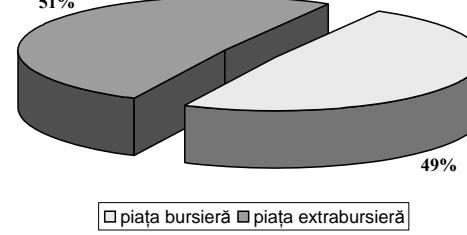
Diagrama nr. 1 Tranzacții pe piața secundară a valorilor mobiliare, ianuarie 2008-2012

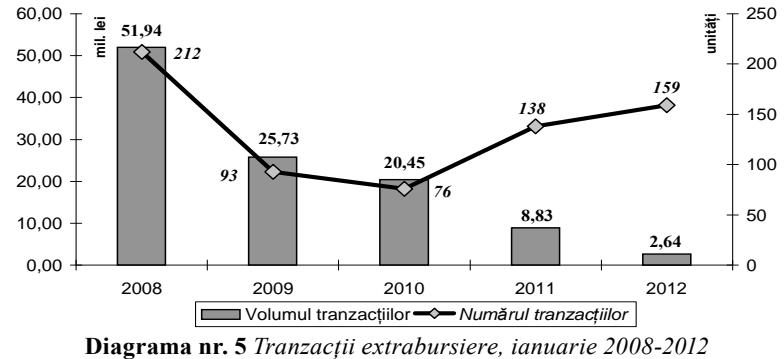
Diagrama nr. 2 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, ianuarie 2012 (după volumul tranzacțiilor)

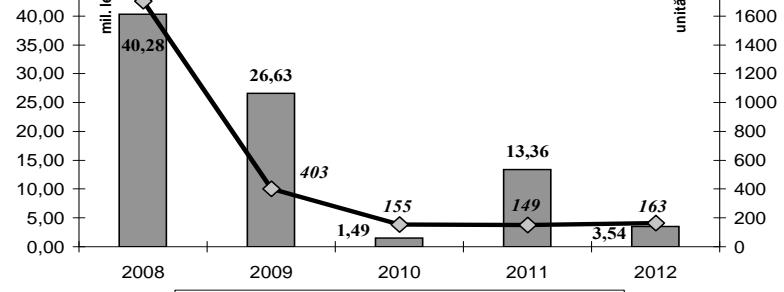
Diagrama nr. 3 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, ianuarie 2012 (după numărul tranzacțiilor)

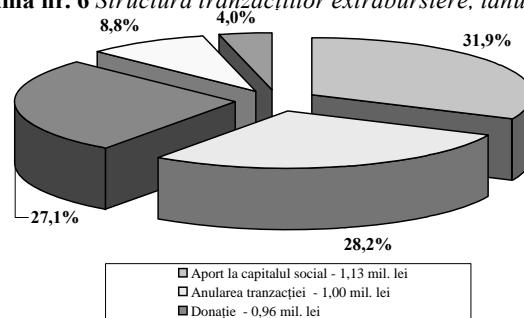
Diagrama nr. 4 Tranzacții bursiere, ianuarie 2008-2012

Diagrama nr. 5 Tranzacții extrabursiere, ianuarie 2008-2012

Diagrama nr. 6 Structura tranzacțiilor extrabursiere, ianuarie 2012

În atenția Societăților pe Acțiuni!

Informație despre prevederile legislației privind activitatea societăților pe acțiuni și asigurarea drepturilor acționarilor

În continuarea rubricii destinate prezentării prevederilor legislației în vigoare referitor la activitatea societăților pe acțiuni și asigurarea drepturilor acționarilor, inițiată la solicitările cititorilor, ne vom referi nemijlocit la tranzacțiile societății cu valorile mobiliare plasate (achiziționarea și răscumpărarea acțiunilor), tranzacțiile de proporții, conflictul de interese.

(Continuare din nr. 5 (425) din 8 februarie 2012)

– Cum se efectuează tranzacțiile cu bunurile societății?

– Tranzacțiile societății se efectuează pornindu-se de la valoarea de piață a bunurilor achiziționate sau înstrăinat.

Valoarea de piață a bunurilor aflate în circulație pe piață organizată se determină pornindu-se de la prețurile publicate ale acștei piețe (valoarea de piață). Totodată, pentru determinarea valorii de piață a bunurilor care nu se află în circulație pe piață organizată poate fi antrenată, iar în cazurile prevăzute de Legea privind societățile pe acțiuni, de alte acte legislative sau de hotărârea adunării generale a acționarilor va fi antrenată o organizație specializată care nu este persoană afiliată unei societăți.

Tranzacțiile societății cu valorile mobiliare plasate se efectuează prin achiziționarea, răscumpărarea, convertirea, consolidarea și fractionarea lor. Totodată, societatea este obligată, în termen de 15 zile calendaristice de la data efectuării oricărei tranzacții cu valorile mobiliare plasate de ea, să comunice acest fapt Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

– Care sunt condițiile de achiziționare de către societate a acțiunilor sale plasate?

– Acțiunile plasate de societate se achiziționează de societate la propunerea sa, prin intermediul ofertei publice pe piață secundară, dacă legislația nu prevede altfel.

Hotărârea de achiziționare de către societate a acțiunilor plasate de ea se ia de:

a) adunarea generală a acționarilor, la achiziționarea acțiunilor plasate în scopul reducerii capitalului social sau cedării către acționari și salariații societății a unui anumit număr de acțiuni proprii;

b) consiliul societății, la achiziționarea acțiunilor plasate în scopul prevenirii scăderii cursului lor, conform legislației cu privire la valorile mobiliare.

Totodată, în hotărârea societății privind achiziționarea acțiunilor plasate de ea vor fi indicate clasele și numărul lor, prețul de achiziție, forma de plată și termenul în decursul căruia are loc achiziționarea. Prețul de achiziție va fi echivalent cu valoarea de piață a acțiunilor, iar termenul de achiziție nu va fi mai mic de o lună. În cazul în care acțiunile nu au valoare de piață, prețul de achiziție va fi determinat de către o companie de estimare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele.

Societatea este obligată să aducă la cunoștință fiecărui acționar sau reprezentant legal al acestuia, sau deținător nominal de acțiuni propunerea de achiziționare a acțiunilor aflate în circulație de la data publicării. Totodată, toate cererile acționarilor cu privire la vânzarea acțiunilor ce le aparțin

în drept să vândă acțiunile care îi aparțin, societatea fiind obligată să le achiziționeze în condițiile anunțate.

Dacă numărul total de acțiuni care figurează în ofertele acționarilor depășește numărul de acțiuni anunțate pentru achiziționare de către societate, acțiunile se achiziționează proporțional numărului lor, indicat în fiecare ofertă.

– Există restricții privind achiziționarea de către societate a acțiunilor sale?

– Societatea nu este în drept să achiziționeze acțiuni plasate de ea:

1) în decursul unei luni până la începutul plasării acțiunilor emisiunii suplimentare, în procesul plasării acestor acțiuni, precum și în decursul unei luni după plasarea lor;

2) dacă, conform ultimului bilanț:

a) societatea este insolvență sau achiziționarea acțiunilor plasate o va face insolvență sau

b) valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât valoarea capitalului ei social sau va devine mai mică în urma achiziționării acțiunilor plasate;

3) dacă, în urma unei astfel de achiziții, numărul acțiunilor de tezaur va depăși limita de 10% din capitalul social al societății, cu excepția situațiilor când achiziționarea se face în scopul reducerii capitalului social sau cedării către acționari și salariații societății a unui anumit număr de acțiuni proprii și/sau în scopul prevenirii scăderii cursului lor, conform legislației cu privire la valorile mobiliare.

– În ce condiții este obligatorie achiziționarea acțiunilor de către acționarii societății?

– Persoana care a achiziționat individual sau împreună cu persoanele sale afiliate mai mult de 50% din volumul total de acțiuni cu drept de vot aflate în circulație ale societății care corespunde unui din criteriile prevăzute la art. 2 alin. (2) din Lege (criteriile au fost menționate în articolele anterioare) este obligată să propună celorlalți acționari, în termen de 3 luni de la data consemnării în registrul acționarilor achiziționării acțiunilor, ca aceștia să îi vândă acțiunile cu drept de vot pe care le dețin, dacă legislația nu prevede altfel.

Oferta publică pe piață secundară prevăzută mai sus se trimite în scris tuturor acționarilor care posedă acțiuni cu drept de vot ale societății sau reprezentanților lor legali, sau deținătorilor nominali de acțiuni și/sau se publică în organul de presă indicat în statutul societății.

Termenul de valabilitate a ofertei publice pe piață secundară va fi de cel puțin 30 de zile și de cel mult 60 de zile calendaristice de la data publicării. Totodată, toate cererile acționarilor cu privire la vânzarea acțiunilor ce le aparțin

în condițiile ofertei publice pe piață secundară, depuse în termenul prevăzut, urmează să fie satisfăcute.

Până la înndeplinirea cerințelor de achiziționare a acțiunilor propuse spre vânzare, proprietarul a mai mult de 50% din volumul total de acțiuni cu drept de vot ale societății, împreună cu persoanele sale afiliate, are dreptul la vot la adunarea generală a acționarilor în limita a 25% din acțiunile cu drept de vot aflate în circulație ale societății. Numărul total al acțiunilor cu drept de vot care aparțin persoanelor menționate se va lua în calcul numai pentru stabilirea cvorumului la ținerea adunării generale a acționarilor.

Alte cerințe față de achiziționarea unui important pachet de acțiuni sunt prevăzute de legislația cu privire la valorile mobiliare și de decizia de emitere a acțiunilor.

– Când societatea este obligată să-și răscumpere acțiunile sale plasate?

– Societatea va răscumpăra în mod obligatoriu acțiunile plasate de ea în cazul:

a) expirării termenului de răscumpărare a acțiunilor, prevăzut în statutul societății sau

b) operării în statutul societății a unor modificări ce limitează drepturile acționarilor sau

c) convertirii acțiunilor de o clăsă în acțiuni de altă clasă sau

d) efectuării de către societate a unei tranzacții de proporții sau

e) reorganizării societății, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor;

f) neadoptării, la cererea acționarilor a uneia din hotărâri cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare.

În cazul în care, la expirarea a 2 ani financiari consecutivi, cu excepția primului an finanțier, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social.

Totodată, acționarul este în drept să ceară răscumpărarea acțiunilor care îi aparțin dacă:

a) nu își-a permis, fără temei legal, să participe la adunarea generală a acționarilor la care s-a luat hotărârea în unul din cazurile prevăzute mai sus în lit. b) – f); sau

b) el a votat împotriva adoptării hotărârii prevăzute mai sus în lit. b) – e) și/sau a votat pentru adoptarea hotărârii prevăzute în lit. f) și a cerut răscumpărarea acțiunilor în termenul de cel puțin 2 luni de la data luării de adunarea generală a acționarilor sau de consiliul societății;

c) și-a exprimat dezacordul cu decizia consiliului societății pri-

vind încheierea unei tranzacții de proporții.

Acționarul nu este în drept să ceară răscumpărarea acțiunilor ce îi aparțin în cazul în care se ia hotărârea de dizolvare a societății.

– Care sunt condițiile de răscumpărare de către societate a acțiunilor plasate?

– Răscumpărarea acțiunilor are loc numai în cazul în care evenimentul care a condiționat cererea de răscumpărare a avut loc și se efectuează la valoarea lor de piață, dacă legislația nu prevede altfel.

În cazul în care acțiunile nu au valoare de piață, prețul de răscumpărare va fi echivalent cu prețul mediu ponderat determinat cu utilizarea a cel puțin două criterii din următoarele:

a) prețul mediu ponderat de tranzacționare a acțiunilor în ultimele 12 luni anterioare datei anunțării ofertei;

b) valoarea activelor nete ce revine la o acțiune conform ultimei situații financiare auditate a emitentului;

c) valoarea estimativă a acțiunilor, determinată de către o companie de estimare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele, neafiliată emitentului și oferăntului.

Termenul de depunere de către acționari a cererilor de răscumpărare a acțiunilor ce le aparțin se stabilește în statutul societății și va fi de cel puțin 2 luni de la data luării de adunarea generală a acționarilor sau de consiliul societății a uneia din următoarele hotărâri:

a) operarea în statutul societății a unor modificări ce limitează drepturile acționarilor sau

b) convertirea acțiunilor de o clăsă în acțiuni de altă clăsă sau

c) efectuarea de către societate a unei tranzacții de proporții sau

d) reorganizarea societății, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor;

e) neadoptarea, la cererea acționarilor a uneia din hotărâri cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare.

În cazul în care, la expirarea a 2 ani financiari consecutivi, cu excepția primului an finanțier, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social.

Termenul de achitare a acțiunilor nu va depăși 3 luni de la data de producere a evenimentului care a condiționat răscumpărarea.

Întrebările suplimentare pot fi remise în adresa redacției (e-mail: capital@market.md sau fax: 022 220 503).

Companii din 10 țări vor participa la Expoziția internațională specializată "MOLDAGROTECH"

Circa 100 de companii din 10 țări vor participa la Expoziția-târg internațională specializată de mașini, echipamente și tehnologii pentru sectorul agroindustrial "MOLDAGROTECH", ediția a XXII-a, care se va desfășura în perioada 15-18 februarie, la Centrul Internațional de Expoziții "Moldexpo" din Chișinău.

Manifestarea este organizată de instituția-gazdă în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, informează MOLDPRES.

Arcadie Andronic, director general al Centrului "Moldexpo", a menționat astăzi, într-o conferință de presă, că participanții la expoziție reprezintă Austria, Cehia, Germania, R. Moldova, Polonia, România, Rusia, Spania, Ucraina și Ungaria. "Această expoziție are loc de două ori pe an – primăvara, în ajunul lucrărilor agricole și toamna, după strângerea recoltei. Actuala ediție are menirea de a asigura necesitățile agricultorilor în tehnică, material semincer și îngărsăminte", a precizat sursa citată.

Viorel Guțu, viceministru al Agriculturii și Industriei Alimentare, a remarcat, la rândul său, că "MOLDAGROTECH" este unul din cele mai importante și prestigioase evenimente, desfășurate la "Moldexpo", care reflectă, deja pe parcursul a peste 20 de ani, tendințele-cheie în dezvoltarea complexului agro-industrial din Republica Moldova. Viceministrul a accentuat importanța și oportunitatea acestei expoziții pentru sectorul agroindustrial al țării, specificând că ea "a devenit deja o tradiție și un instrument foarte util pentru fermieri, în pregătirea lucrărilor de primăvară".

În cadrul expoziției vor fi prezentate tehnici și mașini agricole, utilaje pentru elevatoare, sisteme de irigare, utilaje și echipamente pentru zootehnie, mijloace de protecție a plantelor și îngărsăminte, semințe, puiete și material săditor, utilaje tehnologice pentru întreprinderile din industria de prelucrare, etc.

Totodată, actuala ediție a Expoziției "MOLDAGROTECH" va fi completată de un program conex consistent, care va permite tuturor celor interesați să obțină consultații profesionale de la reprezentanții Ministerului Agriculturii și de la experți în domeniul, la cele mai noi tehnologii, precum și despre situația de pe piață de profil. De asemenea, vor avea loc Concursul internațional "Util pentru Moldova", care are drept obiectiv de a contribui la dotarea tehnică și tehnologică a sectorului agroindustrial din R. Moldova, precum și un sir de seminare.

Următoarea ediție a Expoziției internaționale specializate "MOLDAGROTECH" – cea de-a XXIII-a, va avea loc în perioada 24-27 octombrie, concomitent cu Expoziția-târg internațională specializată "FARMER", notează MOLDPRES.

Piața de asigurări la un miliard de lei

Piața de asigurări din R. Moldova a depășit suma de un miliard de lei la finele anului trecut. Potrivit datelor preliminare prezentate de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), în anul trecut piața a crescut cu 9,7% față de 2010. În acest context ne întrebăm ce înseamnă un miliard de lei pentru piața de asigurări din Moldova? Este o mare platformă ținută de "elefanți" sau mai avem de a face cu "albine", harnice, dar oricum mici?

ASIGURĂRILE SUNT "MILIARDARE"

Sergiu Pușcuța, președintele Uniunii Asiguratorilor din Moldova susține că un miliard de lei pentru piața de asigurări din R. Moldova demonstrează o dinamică pozitivă, dar mai mult arată o stabilitate a pieței. Putem vorbi despre o ușoară tendință de creștere în a doua jumătate a anului trecut. Această situație reflectă potențialul economic al țării, dar și cel de consum al produselor de asigurare de către cetățeni.

De aceeași părere este și Vladimir Știrbu, Director Direcția generală supraveghere asigurări din cadrul Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF): "cifra în sine are o semnificație mai mult simbolică, or, important este faptul că s-a reușit menținerea trendului de creștere a pieței în condițiile economice dificile din regiune, care au un impact și asupra economiei naționale a RM".

Potrivit lui Știrbu, piața rămâne a fi stabilă și aceasta trebuie să insuflă încredere în rândul consumatorilor serviciilor de asigurare. Procesele de reformă sunt în derulare și au tocmai menirea să consolideze asiguratorii, astfel încât perioade de criză precum cea actuală să fie depășite cât mai ușor.

"Raportat la produsul intern brut, evident că un miliard de lei este puțin. Cota serviciilor de asigurare constituie doar 1,4% și, în comparație cu piețele din regiune, avem rezerve practic duble la acest capitol", a declarat Știrbu.

Eugeniu Șlopac susține: "Personal, îl consider ca pe un eveniment prea întârziat în viața economică a țării. Dacă analizăm acest volum mai detaliat și îl raportăm la PIB-ul din 2011, putem lesne concluziona, că asigurarea nu are o semnificație prea mare, mai ales dacă comparăm penetrarea pe cap de locuitor (care este foarte joasă la noi) cu indicii respective din țările vecine (România, Ucraina etc.). Rolul investițional al asigurărilor, de asemenea, lasă mult de dorit, atât în promovarea unui risc management corespunzător, cât și în valori absolute comparativ cu fluxul investițional din 2011, care este unul foarte modest".

Potrivit lui, trebuie de muncit mult, și aceasta pentru a obține recorduri adevărate, și nu spontane. Mulți colegi au recunoscut deja, că în aşa-zisa „primă brătă subscrise” există un balast de minimum 25 procente de primă, pe care asiguratorii nu vor reuși niciodată să-l treacă în categoria de „primă câștigată”. Astfel, dacă aplicăm matematica, sau, mai bine zis, aritmetică elementară, vedem ce s-a realizat cu adevărat.

Veaceslav Gamurari, managing partner B.A.R. "Coverins" susține că depășirea cifrei de 1 mld. de lei constituie mai mult o performanță de natură simbolică, reprezentând trecerea unui prag psihologic. "Să nu uităm că cifra

raportată reprezintă subscrerile și nicidecum încasările reale ale primelor de asigurare. Adevărată performanță ar fi încasarea de facto a celor peste 1 mld. de lei", opinează Gamurari.

... SI AU AJUNS LA MAJORAT

Întrebat dacă perioada de 20 ani este una îndelungată sau scurtă pentru atingerea sumei de un miliard de lei, Vladimir Știrbu a declarat că asigurările sunt parte componentă a sistemului finanțier al țării, care este în dependență directă de evoluția economiei naționale în ansamblu. Din acest punct de vedere, perioada poate fi considerată suficientă.

"Pe de altă parte, indicatorul cotei serviciilor de asigurare în PIB demonstrează că nu s-a reușit întru totul ca asigurările să fie consientizate de toți (populație, agenți economici, factori de decizie de diferite niveluri) ca un instrument eficient de protecție contra riscurilor, respectiv, perioada de evoluție a fost prea lungă", susține Știrbu.

Sergiu Pușcuța crede că este, totuși, o perioadă prea mare. "Produsele tradiționale pe care se bazează creșterea pieței de asigurări din Moldova și-au epuizat rezervele, iar o creștere calitativă a pieței de asigurări de la noi ar putea fi garantată doar de dezvoltarea și diversificarea produselor de asigurare: asigurările de viață, asigurarea bunurilor – în eventualitate în care acest tip de asigurare va fi obligatoriu, asigurările agricole, care sunt prea modeste pentru o țară care se numește agrară, asigurările de sănătate prin companii private de asigurări", explică Pușcuța.

Potrivit lui Pușcuța, există două căi de creștere a pieței asigurărilor din R. Moldova: creșterea bruscă a economiei țării și a veniturilor populației, ceea ce este mai puțin probabil, sau diversificarea produselor de asigurare.

Eugeniu Șlopac susține că în povida faptului, că tehnologiile avansate sunt tot mai utilizate în toate domeniile, acest trend este foarte lent. Multe probleme, considerate a fi elementare, nu se rezolvă cu anii.

"Spre exemplu, sistemul informațional destinat deservirii asigurărilor auto obligatorii nici până azi nu-și găsește soluția. Avem și banii alocați, și specialiștii necesari, lipsește doar un singur lucru: voința celor responsabili. Exemple similare pot fi aduse multe, majoritatea lor depind de factorul uman și de cel administrativ. Noi învățăm mult, dar prea puțin implementăm din cele acumulate, ne confruntăm cu o lipsă de cultură economică generală, asigurările fiind plasate de obicei la coadă", accentuează Eugen Șlopac.

Veaceslav Gamurari susține că piața a parcurs o cale îndelungată pentru a atinge această cifră. "Dacă toți cei care sunt implicați în acest domeniu – mă refer la operatorii profesioniști și la au-

toritatea de supraveghere, ar fi întreprins acțiuni concrete, politici adecvate și coerente, cred că acest indicator avea să fie atins cu cel puțin vreo patru ani în urmă. Pe parcursul celor 20 de ani s-a făcut prea puțin, atât pentru promovarea imaginii asigurărilor ca instituție financiară în societatea noastră, cât și pentru creșterea gradului de atractivitate și credibilitate al societăților de asigurare locale. Încă un impediment serios este conservatismul și slabă diversificare a pieței locale de asigurări, practicile concurenței neloiale", a mai menționat Gamurari.

ÎNTRE "ELEFANȚI" SI "ALBINE"

Potrivit lui Pușcuța, cei patru „elefanți” pe care se tîne miliardul de lei la care a ajuns piața de asigurări, sunt asigurările de tip AORCA, Cartea Verde, CASCO. „Nu ar fi de neglijat asigurările de viață”, opinează Pușcuța.

Întrebat care ar fi cei patru „elefanți” pe care se tîne piața de asigurări din R. Moldova și, respectiv, acel miliard de lei la care a ajuns această piață, Eugeniu Șlopac a remarcat: "Este dificil de spus, cert e că până la „elefanți” mai sunt „albinile” care, în cazul nostru, contribuie în cea mai mare măsură la stabilitatea companiei și a pieței în ansamblu. Pentru a menționa acei „elefanți”, cred că trebuie să revenim puțin la răspunsurile precedente. Asigurătorii operează astăzi preponderent cu clasele de asigurări obligatorii auto. Normal ar fi fost, dacă mai mult de jumătate din piață ar fi constituit-o asigurările comerciale complexe, de proprietate, riscuri agricole, asigurările de accidente, de răspundere generală, de viață etc. În procesul de integrare a economiei naționale în ceea mondială, spre care tindem cu toții, se va optimiza și portofoliul pieței de asigurare moldovenești, aceasta va deveni mai stabilă, mai puternică și, nu în ultimul rând, mai atractivă din punct de vedere investițional. Iată din care motiv mă abțin astăzi să numesc „elefanți”.

Veaceslav Gamurari crede că de fapt există cinci „elefanți”, ce nu se schimbă de mai mulți ani, societăți care au devenit branduri locale ale industriei de asigurări: Moldasig, ASITO, Grawe-Carat, Moldcargo și Donaris Group. "Asigurările obligatorii încă mai dețin o cotă considerabilă în raport cu cele facultative.

N-ar fi o problemă în sine, doar că răspunderea civilă auto internă și externă formează în totalitate segmentul asigurărilor obligatorii. Cât privește alte tipuri de asigurări obligatorii sau facultative, avem de depășit un handicap serios", a ținut să menționeze Gamurari.

Vladimir Știrbu afirmă că piața are la bază asigurările auto (asigurările RCA interne, Carte Verde și Casco), după care distingem asigurările de bunuri, asigurările

de persoane (viață, sănătate și accidente) și cele de răspundere civilă (altele decât cele auto). Din punctul de vedere al administrației, însă, rezultatele se datorează eforturilor din partea operatorilor pieței, în special multitudinii de persoane implicate într-un proces extrem de dificil de vânzare a produselor de asigurare, și din partea statutului, care a creat un cadru legal favorabil funcționării asigurărilor.

"Este adevărat că cota asigurărilor obligatorii în structura portofoliului de asigurare pe țară este încă una semnificativă, dar acest fapt este caracteristic tuturor economiilor în tranziție. De altfel, în multe țări, inclusiv în Uniunea Europeană, asigurarea riscurilor rezultate dintr-un izvor de pericol sporit este obligatorie. În primul rând, mă refer la asigurarea de răspundere civilă auto. Guvernele acestor state au grija de cetățenii lor care pot fi victime ale accidentelor rutiere, respectiv, compensarea prin asigurare a pagubelor suferite de aceștia este instituită prin lege. Mai mult, nici un cetățean străin care dorește să accedeă pe teritoriul UE cu un autovehicul, nu îl va putea exploata dacă răspunderea sa civilă nu este asigurată", susține Știrbu.

Potrivit lui, spre deosebire de statele UE, la noi eforturile într-o dezvoltarea asigurărilor facultative nu sunt suficiente, dar aici trebuie să ne referim la o serie de factori care determină o astfel de stare de lucruri, și cred că e un subiect de discuție separat.

CE FAC BROKERII

Întrebat care este aportul brokerilor la această cifră, Vladimir Știrbu susține că în ultimii ani cota serviciilor de asigurare procurate de consumatorii prin brokerii de asigurare este în creștere și acest fapt demonstrează utilitatea instituției intermediarului în asigurări.

"Brokerajul în asigurări se află la început de cale, de aceea nu toate lucrurile merg atât de bine, există lacune în activitatea brokerilor de asigurare. Monitorizarea respectării legislației în vigoare de către brokerii de asigurare scoate în evidență situații în care unii brokeri nu sunt suficienți de bine pregătiți în materie de intermediere, alții activează doar pe segmentul de asigurări auto, dar de fapt oferă servicii caracteristice unui agent de asigurare etc. Prin urmare, este inevitabil că și brokerajul în asigurări va trece prin procesul de selecție specific regulilor pieței, iar interesul statutului și implicit al consumatorului, este ca de pe urma transformărilor calitative, piața să devină mai dezvoltată și cu operatori cât mai profesioniști", a afirmat Știrbu.

Sergiu Pușcuța crede că brokerii își consolidează pozițiile la capitolul rețelei de distribuție a produselor, nu se acordă atenție, însă, statutului și rolului brokerului în calitate de reprezentant al clientului, mediator în situația survenirii cazului asigurat. Aceștia pun accentul pe vânzarea tipurilor de asigurare obligatorii, astfel, circa 15-20 la sută din piață o dețin brokerii.

Eugeniu Șlopac susține că institutul de brokeraj trebuie să

aibă o misiune specifică pentru o economie de piață în curs de dezvoltare. „Acesta instituții au apărut în Moldova nu foarte de mult, iar viziunea mea personală este că dezvoltarea lor a devenit unilaterală, axată pe consum, dezvoltare, în care nu se merge pe calea îmbinării intereselor agenților economici și ale cetățenilor cu capacitatea și posibilitatea companiilor de asigurare autohtone și internaționale. De asemenea, activitatea lor încă nu a devenit un punct de pornire în ceea ce privește gestionarea risk managementului la diferite întreprinderi mici, mijlocii și mari din diverse domenii ale economiei naționale. În asigurări, acest institut al brokerajului nu promovează și, respectiv, nu se însușește de către populație, cultura asigurării, necesitatea protecției prin aplicația pârghiilor din domeniul dat. Se face doar ceea ce e mai ușor – se vinde ceea ce se cumpără, adică și aici activitatea se axează preponderent pe compartimentul auto obligatoriu. Dar trebuie să recunoaștem, că aportul brokerilor la rezultatul final este destul de semnificativ, mai există aşteptări și în ce privește calitatea”, crede Șlopac.

"E dificil să cunoaștem care este aportul real al societăților de brokeraj. Cred că indicatorul autentic ar fi 15-20% din totalul primelor brute subscrise. Cu toate că „prietenii” brokerilor au o altă părere, afirmă cu certitudine, că o parte din brokeri au avut și au în continuare o contribuție serioasă în promovarea asigurărilor în societate”, subliniază Veaceslav Gamurari.

UN MILIARD RAPORTAT LA UNELE COMPANII

Întrebat ce înseamnă pentru Compania ASITO această cifră, reieșind din faptul că este a doua cea mai mare companie de pe piața locală de asigurări, Eugeniu Șlopac susține că este prea mult patos în această afirmație, deoarece asemenea comparații pot fi aplicate doar în cazul unei piete de asigurări mature, dezvoltate, și nu când ne referim la o piață în care ești pus în situația de a acumula în grabă riscuri nejustificate.

"Pe parcursul anului 2011 ne-am axat preponderent pe restructurarea portofoliului pe care îl deținem, am analizat și selectat minuțios partenerii de activitate și, chiar dacă am pierdut puțin în cantitate, s-a îmbunătățit în mod evident calitatea riscurilor pe care le gestionăm. În ceea ce privind celor de majoră rezervele tehnice cu aproximativ 20 milioane de lei, anul 2011 l-am încheiat cu profit și fără restanțe la plata despăgubirilor”, a conchis Eugeniu Șlopac.

La întrebarea ce înseamnă pentru compania "Coverins" SRL atingerea acestei cifre, Veaceslav Gamurari a răspuns modest: "Pentru B. A. R. "Coverins" SRL atingerea cifrei de 1 miliard nu reprezintă ceva special, faptul acesta nu poate influența într-un mod anumit businessul companiei. Doar că este și rezultatul unui aport al companiei noastre, împreună cu alți colegi de breaslă – societăți de asigurare sau de brokeraj".

Tatiana SOLONARI

Economia Moldovei crește robust, în pofida intensificării riscurilor

Republica Moldova, stat învecinat cu România la vest și cu Ucraina la nord, est și sud, realizează de ceva timp, într-o manieră calmă și consecventă, un șir de reforme economice susținute printr-un program de trei ani finanțat de FMI prin mecanismul extins de creditare (ECF).

Tara aspiră spre o mai mare integrare cu Uniunea Europeană și a înregistrat o creștere economică robustă pe parcursul ultimilor doi ani, dar pe moment se confruntă cu riscuri tot mai mari, pe de o parte cauzate de temperarea creșterii economice pe plan global și continuarea crizei economice în Zona Euro, și pe de altă parte din cauza necesității de a trece la treapta următoare în realizarea reformelor.

În cadrul interviului acordat, Nikolay Gueorguiev, șeful misiunii FMI pentru Moldova, s-a exprimat pe marginea progresului înregistrat de Moldova și a reformelor necesare pe viitor pentru menținerea stabilității și susținerea unei creșteri economice echilibrate și integrative.

– Republica Moldova a înregistrat o creștere economică de 6 la sută în anul 2011, care a urmat după o creștere de peste 7 la sută în anul 2010. Care este explicația acestui rezultat atât de bun?

– Performanțele economice bune pe parcursul a doi ani la rând se datorează, în mare măsură, politicilor de succes promovate de Guvern, în vederea stabilizării economiei și îmbunătățirii climatului de afaceri. Consumul privat, investițiile și exporturile au crescut puternic. Astfel, exporturile au sporit în 2011 cu peste 40 la sută față de anul precedent, această creștere fiind încurajată de dezvoltarea capacitateilor de producție și accesul mai bun la piețele Uniunii Europene și CSI. Rata somajului s-a redus, constituind pe moment circa 5-6 la sută, acesta fiind cel mai scăzut nivel din 2008 încoace.

– Care sunt principalele obiective ale programului susținut de FMI și ce rezultate au fost obținute deja?

– Programul adoptat la începutul lui 2010 își propune patru obiective-cheie. Primul este restabilirea durabilității bugetar-fiscale, concordanță cu sporirea volumului investițiilor publice și asistenței sociale direcționate. Al doilea obiectiv este menținerea inflației sub control și restabilirea rezervelor internaționale pentru a proteja economia în caz de situații externe. Al treilea obiectiv este de a menține stabilitatea financiară prin consolidarea cadrului de supraveghere bancară. Al patrulea obiectiv este de a spori capacitatea de creștere a economiei prin realizarea reformelor structurale.

Până la ora actuală, au fost atinsse rezultate foarte bune. Deficitul bugetar s-a redus cu două treimi în raport cu anul 2009, în mare parte datorită reducerii cheltuielilor guvernului cu peste 6 la sută din PIB. În același timp, volumul investițiilor publice a crescut cu aproape 20 la sută, în termeni reali. Si cheltuielile legate de programele de asistență socială au sporit semnificativ.

Noul cadru de țintire a inflației, adoptat de Banca Națională a Moldovei, a sporit capacitatea instituției de a ține sub control inflația. După anii de inflație cu peste 10 la sută, în 2010-2011 rata inflației a scăzut până la circa 8 la sută. Supravegherea vigilentă din partea băncii centrale și cadrul de reglementare solid au permis detectarea la etape timpuriu a problemelor apărute în câteva bănci și întreprinderea măsurilor de rigoare în timp util. Mai mult ca atât, volumul brut al rezervelor internaționale a atins cifra-record de 2 miliarde de dolari S.U.A.

Totuși, mai sunt multe de făcut. În primul rând, Guvernul trebuie să ducă la bun sfârșit procesul de consolidare bugetar-fiscală. Până la finalizarea programului susținut de FMI, deficitul bugetar urmează să constituie mai puțin de 1 la sută din PIB. Preconizăm o scădere și mai mare a ratei inflației – cu atingerea nivelului prognozat de banca centrală de circa 5 la sută – în urma consolidării cadrului de țintire a inflației. În cele din urmă, sunt necesare eforturi continue pentru facilitarea restructurării creditelor bancare neperformante și pentru sporirea transparenței informației cu privire la proprietarii băncilor.

– **Care sunt risurile potențiale pentru Republica Moldova în anul 2012, în special pe fundul tendințelor îngrijorătoare din economia globală?**

– Principalul factor de risc este posibilitatea deteriorării în continuare a perspectivelor economiei globale. De exemplu, dacă o recesiune profundă în Uniunea Europeană ar afecta economia Rusiei și Ucrainei, atunci Moldova va trece și ea printr-o recesiune economică cauzată de reducerea puternică a volumelor remitențelor, exporturilor și influxurilor de capital privat. În acest fel s-ar exercita presiuni asupra bugetului și, probabil, asupra băncilor, dacă debitorii lor nu reușesc să ramburseze creditele luate.

Acestea fiind spuse, pe parcursul ultimilor doi ani autoritățile au acumulat forțe suficiente pentru a face față situației: au fost acumulate rezerve valutare suplimentare, a fost redus deficitul bugetar, iar indicatorii suficienței capitalului bancar și lichidității în sectorul bancar sunt destul de înalți. De rând cu restabilirea accesului la finanțarea externă oficială, acești factori de amortizare vor contribui la atenuarea unor eventuale situații economice.

– **Agenda ambițioasă de reformare, care include reforma învățământului și sistemului de asistență socială, îi va ajuta Guvernului să echilibreze bugetul. Dar sunt oare protejate cele mai vulnerabile părturi sociale?**

– Da, programul susținut de FMI are ca scop protejarea pădurilor celor mai defavorizate. Programul elaborat în strânsă cooperare cu experții Băncii Mondiale prevede o tranziție treptată de la vechiul sistem al economiei planificate ce acordă beneficii sociale nominale bazate pe categorii de populație, indiferent de nivelul veniturilor lor sau de activele deținute – la asistență socială destinată persoanelor celor mai sărace identificate în urma evaluării indirecte a veniturilor. Printr-un proces de tranziție treptată, inclusiv prin

suprapunerea parțială a celor două sisteme, ne-am asigurat ca nicio persoană care are nevoie de asistență socială să nu fie ignorată.

În sectorul învățământului sunt necesare reforme pentru sporirea calității și reducerea costurilor excesive. Nouă la sută din PIB-ul Moldovei sunt destinate învățământului, ceea ce este aproape dublu comparativ cu media pe regiune. O mare parte din finanțare este folosită inefficient – pentru a întreține edificii prea mari și școli cu clase mici – în unele cazuri, este vorba de clase cu doar 5-6 elevi. Pe lângă obiectivul de a reduce costurile cu jumătate de procent din PIB pe an, reforma își propune, de asemenea, să sporească calitatea învățământului prin asigurarea financiară mai bună a școlilor mai mari.

– **Sistemul bancar din Republica Moldova este, în general, sănătos, dar încercările de deturare frauduloasă a acționarilor băncilor au pus pe agenda subiectul reglementării și supravegherii sectorului financiar. Care sunt recomandările FMI?**

– În vara anului 2011, persoane anonime au reușit să sustragă pachete semnificative de acțiuni deținute de la alți acționari. Ca răspuns la aceste incidente, autoritățile au adoptat un sir de modificări la cadrul legal și de reglementare pentru a preveni tentativele similare din viitor. Urmează să fie realizate – cu susținere sub formă de asistență tehnică din partea FMI – și alte acțiuni pentru a consolida sistemul de dezvoltare a informației cu privire la acționarii băncilor, pentru a revizui criteriile de conformitate acționarilor și pentru a impune sancțiuni mai eficace.

– **Guvernul își propune să asigure creșterea PIB cu 12 puncte procentuale și reducerea sărăciei sub 15 la sută din totalul populației până la finele anului 2012. Sunt realiste aceste obiective?**

– Cu siguranță. Noua Strategie Națională de Dezvoltare pentru anii 2012 – 2020 vine să ia locul strategiei precedente, care a expirat la finele anului trecut. Obiectivul principal este finalizarea procesului de transformare a Republicii Moldova într-o economie de piață pe deplin lucrativă.

În ceea ce privește rata sărăciei și alte Obiective de Dezvoltare ale Mileniului, Republica Moldova deja a atins majoritatea obiectivelor intermediare pentru anul 2010. Cu certitudine, atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului pentru anul 2015 este posibilă dacă va fi realizată cu succes Strategia Națională de Dezvoltare.

Publicația "IMF Survey online"
13 februarie 2012

Memorandumul suplimentar cu FMI privind politicile economice și financiare a fost făcut public

Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare, semnat la 12 ianuarie 2012, a fost făcut public. Potrivit documentului, autoritățile se obligă să întreprindă acțiuni pentru a atinge obiectivele preconizate, dar și să întreprindă măsuri adiționale pentru a atinge scopurile propuse, transmite MOLDPRES cu referire la site-ul oficial al reprezentanței FMI la Chișinău.

Pe pagina oficială a oficiului Fondului în Republica Moldova este plasat Memorandumul suplimentar, dar și raportul ultimei misiuni de evaluare a FMI. Guvernul și Banca Națională a Moldovei se obligă să pună la dispoziția Fondului informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. De asemenea, se vor consulta cu FMI asupra politicilor economice și după expirarea programului.

În memorandum se spune că încetinirea activității economice globale "se va răsfrânge, probabil, asupra creșterii economice a Moldovei", astfel că se prevede o diminuare a ratei creșterii PIB-ului real până la 6% în 2011 și până la 3,1% în 2012. Guvernul se așteaptă la o reducere a cererii interne și a deficitului contului curent la 10,5%.

Conform documentului oficial, se va pune accent "pe menținerea stabilității macroeconomice, consolidarea finanțelor publice, accelerarea reformelor structurale în vederea susținerii strategiei bugetar-fiscale și promovării creșterii, precum și a consolidării stabilității sectorului finanțier". Autoritățile se angajează să urgenteze procesul de reformare a administrației fiscale și își propun să reducă deficitul bugetar până la circa 0,9% din PIB în anul 2012 și 0,75% pe termen mediu. "Acest nivel ar asigura viabilitatea bugetului, fără a recurge la asistență excepțională din exterior", se menționează în document.

Până la sfârșitul lunii iunie 2012, va fi adoptat Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2013-2015, care va prevedea un deficit bugetar de circa 0,75 procente din PIB. Fondul de salarii și cheltuielile pentru bunuri și servicii vor fi plafonate, iar cheltuielile capitale vor fi majorate până la 6,25% din PIB până în anul 2015. Parlamentul urmează să adopte până la sfârșitul lunii martie 2012 noua lege privind finanțele publice și responsabilitatea.

Memorandumul suplimentar prevede creșterea numărului de zile compenseate de patron până la 3 zile în cazul concediului medical și introducerea unei plăți de 20 de lei pentru vizitele primare ale pacienților neasigurați. Numărul de angajați în sectorul public va fi limitat în acest an la 208700, iar în cel al educației de 125 900, iar angajarea persoanelor non-didactice va fi înghețată.

BNM se angajează să relaxeze în continuare politica monetară, în contextul perspectivelor de diminuare a riscurilor inflaționiste. Potrivit documentului oficial, Guvernul va reactiva contractul cu consultantul de privatizare și-i va solicita să întocmească un plan de acțiuni și un grafic de privatizare a Băncii de Economii. Cu asistență tehnică din partea FMI și a Băncii Mondiale, vor fi elaborate modificări ale legislației în vederea asigurării transparentei depline și dezvăluirii deținătorilor finali ai controlului asupra băncilor. În memorandum se subliniază că o deficiență majoră este lipsa de transparentă a proprietarilor băncilor, fapt care "nu numai instigă la un comportament ilegal și pune în pericol stabilitatea financiară, dar și creează riscuri pentru spălare de bani și evaziune fiscală".

Guvernul s-a angajat ca până la sfârșitul lunii martie 2012 să reducă semnificativ lista de obiective ce nu vor fi supuse privatizării și să extindă lista companiilor supuse privatizării. Până la sfârșitul lunii martie 2012, Ministerul Economiei urmează să propună o foaie de parcurs pentru introducerea participării private în Moldtelecom.

Se planifică trecerea în acest an la sistemul de ajutor social bazat pe evaluarea indirectă a veniturilor și va fi eliminat, cu începere din 1 aprilie 2012, vechiul sistem de compensații nominative. Nivelul minim garantat de venituri va fi majorat până la 640 de lei cu începere de la 1 ianuarie 2012, iar suma totală de ajutor social va fi majorată, de asemenea, cu 23 la sută, se mai spune în memorandum.

Pentru a încuraja creșterea economică și a promova reducerea sărăciei, până la finele lunii martie se preconizează să fie adoptată noua Strategie națională de dezvoltare pe termen mediu (2012-2020), ce prevede o reducere a ratei sărăciei până sub 15%, până în anul 2020, notează MOLDPRES.

Data City – cel mai performant centru de prelucrare a datelor din Moldova

Operatorul național de telecomunicații Moldtelecom intră în aria serviciilor IT specializate de înaltă performanță cu un nou produs. Data City este centrul de date care oferă companiilor posibilitatea de a păstra, stoca și securiza informația IT. Lansarea centrului a avut loc ieri, la Chișinău, fiind o premieră pe piața serviciilor IT.

„Prin lansarea acestui nou produs, compania Moldtelecom își extinde și mai mult activitatea sa, propunându-și să atingă un nou nivel de performanță. După ce am intrat cu succes pe piața Internet-ului și transport date, compania noastră lansează un nou produs de elită destinat clientilor business – Centrul de procesare a datelor Data City, care va acorda suportul necesar la stocarea și utilizarea informațiilor într-un mediu IT securizat, flexibil și profesional”, a declarat Vitalie Iurcu, director general SA Moldtelecom în cadrul evenimentului. El a menționat că în contextul dezvoltării tehnologiilor informaționale este foarte important de a acorda o atenție deosebită anumite aspectelor de securizare a informațiilor propriu-zise.

Centrul Data City este destinat, în primul rând, clientilor corporativi, precum instituțiile financiare, IMM-urile, instituțiile statului etc. și permite tuturor companiilor interesate să-și minimizeze costurile aferente prelucrării și stocării securizate a unor volume de date mari. Nicolae Mîțu, șef Serviciul

administrare rețea corporativă și securitate informațională DSI a spus că deja câteva instituții și-au exprimat interesul de a utiliza serviciile centrului, iar primul client este înșâsi compania Moldtelecom care și-a găzduit platforma My.Moldtelecom.md.

Specialiștii Data City au precizat că colocation este prima etapă a proiectului, la cea de-a doua vor fi oferite și servicii de hosting. „Și serviciile hosting sunt așteptate pe piață, totuși colocarea este soluția optimă de protejare și securizare a serverelor. Aceasta înseamnă că echipamentele IT ale companiilor vor fi în mare siguranță”, a menționat Niculae Mîțu.

Actualmente, Moldtelecom este unică companie care oferă servicii complete ce includ găzduire, comunicații de date și Internet, echipamente, administrare de aplicații și conținut. De asemenea, compania asigură o gamă largă de soluții pentru conectivitatea echipamentelor, aplicațiilor sau datelor găzduite în centrul Data City, inclusiv conexiuni Internet la nivel național și internațional,

interconexiuni cu operatori mondiali și conexiuni sincrone de backup. Avantajele acestui serviciu fac referință la infrastructura securizată, prețuri concurențiale de piață, conectivitate la două fibre optice total independente și monitoring continuu asigurat.

Proiectat după cerințele internaționale, centrul de date are posibilitatea să-și mențină în condiții de ambianță constantă toate zonele, grație diversilor senzori care indică temperatură, umiditatea, unitățile de distribuire a energiei electrice, dar și alți indicatori. Accesul la Data City se face pe bază biometrică, iar interiorul este supravegheat non stop de camere video.

Data City Moldtelecom este un centru modern de găzduire și prelucrare a datelor,

creat în baza unei infrastructuri solide, cu o suprafață totală de 220 metri pătrați. Centrul are în dotare cele mai avansate sisteme de alimentare cu energie electrică, climatizare și ventilare, prevenire și stingere a incendiilor, protecție în cazul calamităților naturale și, extrem de important, acces redundant la rețeaua transport date a companiei Moldtelecom.

Așteptările macroeconomice și investiționale ale anului 2012

Așteptările investiționale trebuie corelate cu realitatea R. Moldova: creșterea salariilor fără a lăua în considerare productivitatea muncii, deficitelor bugetare umflate, datorii externe. Este cert că în asemenea condiții este inutil să mergi la bancă, dacă nu ai cel puțin jumătate din capitalul necesar pentru finanțarea afacerii. Despre preferințele investitorilor și prognozele macroeconomice pentru anul 2012 a vorbit directorul Fondului de Investiții Fribourg Investments, Sergiu Chircă, în cadrul unui interviu pentru corespondentul INFOTAG, Alexandru Tanas.

– Din punctul Dvs. de vedere, care ar fi locul Moldovei în specializarea internațională a forței de muncă?

– Specializarea internațională a forței de muncă este un concept fundamental de pe vremea economiei sovietice. Există țări care au o specializare a forței de muncă foarte clară, dar, în același timp, un nivel de trai foarte scăzut. De exemplu, Ecuador se specializează în creșterea bananelor, a florilor și în pescuitul crevetelor. Totul este bine, doar că o dată la cinci ani vine uraganul El Niño și rezultatele specializării forței de muncă devin nule.

Din punctul meu de vedere, pentru perspectivele țării este mult mai important ce fel de reguli ale jocului se formează în economie decât o specializare concretă. Cu un an în urmă, am fost într-o deplasare în Georgia. Nu vreau să comentez vectorul politic al dezvoltării acestei țări, dar modelul economic se pare că funcționează. Și lucrează după un principiu simplu: businessul privat funcționează liber, nu în contradicție cu acțiunile oficialilor, ci cu ajutorul lor.

– Colaborarea cu Fondul Monetar Internațional (FMI) este astăzi pertinentă pentru Moldova?

– FMI creditează în situații extreme, atunci când accesul la

capitalul privat străin este limitat sau cu totul inexistent. Dacă o țară se adreseză FMI pentru finanțare și demonstrează că este în stare să deservească această datorie, în final va apărea și încrederea din partea piețelor financiare. Astăzi, țările din Zona Euro colaborează cu FMI. De ce Moldova n-ar putea să o facă?

– De ce în majoritatea țărilor care au colaborat cu FMI această cooperare s-a soldat cu un crah economic?

– FMI a fost creat pentru finanțări pe termen scurt ale balanțelor de plată și, ca urmare, pentru stabilizarea piețelor valutare. De cea de-a doua noi putem să uităm. Astăzi, pentru a controla cursurile de schimb ale valutelor mondiale, trebuie confruntat capitalul speculativ privat și pseudo-banii în forma instrumentelor derivate. Pentru aceasta nu ajung banii FMI și nici ai băncilor centrale. Ca exemplu, încercările desperate din anul trecut ale Băncii Centrale a Japoniei de a ieftini yenul, prin intervenții directe pe piața FOREX. De fiecare dată efectuată destul de puțin, uneori doar 24 de ore. O singură dată a avut succes, după cutremurul din martie 2011, dar atunci eforturile au fost colective, coordonate cu cele mai puternice bănci centrale din lume, iar rezultatul a durat câteva săptămâni.

Cât privește balanțele de plată, banii FMI ar putea, temporar, să le redreseze, dar nu sunt o soluție pentru defecțiile cronice. Politica bugetară și monetară trebuie adaptată la scenariul de criză, trebuie implementate modificări structurale și trebuie stimulat exportul și investițiile străine. Într-adevăr, destul de complicat! Așa că nu colaborarea cu FMI în sine s-a soldat cu un crah, ci lipsa proprietății eforturi complementare programelor FMI a dus la acesta. Nu trebuie să uităm, aproape, că nici o țară nu și-a anunțat falimentul în timpul unui program de finanțare din partea Fondului. Dar ajungem la întrebarea: care este astăzi structura creditorilor și a debitorilor FMI? Se pare că China salvează Europa de Vest și sunt oare toți de acord cu aceasta?

În plus, când vorbim despre un crah, trebuie să analizăm nu

dor starea finanțelor publice, ci și a celor private. Să luăm drept exemplu situația de astăzi din Ungaria: partea preponderentă a ipotecii naționale a fost finanțată în franci elvețieni cu dobânzi mai mici. Imaginează-vă câte drame bancare și personale a generat întărirea masivă a francului în ultimii trei ani! Aceasta este Argentina anului 2002, numărul 2. Tot FMI este vinovat?

– Cum se vor schimba, în Republica Moldova, în următorii 3-5 ani, așa indicatori precum deficitul balanței comerciale, deficitul balanței de plată, inflația, cursul valutei naționale și Produsul Intern Brut?

– Moldova de astăzi este Irlanda la începutul secolului XX. Două treimi din populație au emigrat în SUA și balanța de plată a țării supraviețuia din contul remitențelor din afară. Există și o glumă, ca ultimul irlandez care va părași insula să nu uite să stingă lumina. Dar începând cu anii '70, trendul s-a schimbat. Guvernul a implementat reforme progresiste, aderarea la UE a contribuit și ea, a fost creată o infrastructură bună de business, inclusiv fiscală, și situația a început să se schimbe spre bine.

Structura balanței de plată a Moldovei nu poate exista timp îndelungat în starea actuală. Totul depinde de remitențele din afară țării, iar într-o structură sustenabilă trebuie să predomină veniturile din export și contul de capital, adică investițiile străine. Același lucru se întâmplă și cu bugetul, trebuie separate granturile internaționale de capacitatea proprii de a genera cash inflow. Atât granturile de la partenerii internaționali, cât și remitențele de la cei plecați în străinătate sunt bonusuri foarte bune. Aceste bonusuri dau un răgaz care ar putea fi folosit pentru crearea infrastructurii de business. Dar acesta nu este un model sustenabil de dezvoltare pe termen lung în sine.

În opinia mea, în următorii 3-5 ani, indicatorii respectivi nu se vor schimba substanțial pentru Moldova, cu excepția, probabil, a deficitului balanței comerciale, care crește cronici. În acești ani trebuie implementate reformele structurale, altfel, în final va trebui stinsă lumina.

CAPITAL

Bilingual Publication of National Commision of Financial Market

Market

Wednesday, 16 February 2012. №21 (25)

More rights for beneficiaries of consumer loans?

The Ministry of Economy drafted a bill that obliges the banking and non-banking financial institutions to ensure increased transparency in their lending activity and greater protection for clients. The standard pre-contract form, limited commissions and the possibility of renouncing the loan within 14 days of signing the contract are among the most important provisions of the document.

Until now, Moldova did not have a law that would regulate specifically the consumer loans. Moreover, there were identified a number of problems as regards the bank loans for consumers and the method of providing such a type of financial services by the commercial banks and the non-banking sector, owing to the legislative shortcomings. The problems refer mainly to the different and unjustified methods of informing the consumers about the terms of the contract (thus, it is not possible to compare the offers) and the lack of transparent rules for calculating the interest rate, especially of the floating one (when the contract is signed the loan consumers do not know what will be the total sum that they must pay for the given loan).

The bill on consumer loans aims to fill in the gap, setting clear, unambiguous and equitable conditions that would reflect and ensure the protection of the consumers (private individuals) when taking out consumer loans that bear no relation to the entrepreneurial activity. The law also applies to such types of contracts like those guaranteed by mortgage, rent or leasing, contracts in the form of overdraft concessions.

All the lending institutions will be obliged to comply with the requirements concerning the revealing of information about the financial products and to publish a calculator that would determine the total cost of the loan on the official website.

According to the National Bank of Moldova, the loans granted by the banks in 2011 totaled 29.6 billion lei, an increase of 26.4% compared with 2010. The consumer loans represented 6.7%.

STANDARD PRE-CONTRACT FORM

The clients of financial institutions will benefit from a series of rights even from the pre-contract stage. Every time the clients will ask for information about any type of lending product, they will receive a standard form with important details about it from the bank or non-banking organization. "The new bill will enable the consumer to make an appropriate choice between the existent offers, basing on the contract information, and will meet the requirements of the European Union on the consumers' right within the financial services", said Deputy Minister of Economy Octavian Calnic.

The standard pre-contract form will contain information about the fixed and/or floating interest rate on the loan, the method of calculating the interest rate (the calculation formula and its transparency), the costs included in the total cost of the loan (commission, service percentage, etc.), the annual effective interest loan, the repayment term, the actual price and the value of any payment in advance, the total value paid by the consumer, and the value of the rates.

Thus, the potential clients can attentively analyze the costs of the loans released by every institution and compare the offers before taking a decision. This also helps eliminate the risk of the client becoming over-indebted.

The standard form will be issued to the client free of charge within at least 15 days before the signing of the lending contract. Furthermore, the client will receive a draft lending contract to examine the clauses before asking for a loan.

THE CLIENT CAN RENOUNCE THE LOAN WITHIN 14 DAYS

Under the bill, the client has the right to terminate the lending contract without providing explanations within 14 calendar days, on condition that he makes a notification. "If a certain sum of money is used meanwhile, the client is obliged to repay the sum and the costs incurred by the bank in the period", explained Anatolie Silitrari, the head of the Consumer Protection and Market Surveillance Division of the Ministry of Economy. According to the official, the measure will increase the consumers' trust in the financial services available on the banking and non-banking markets.

The law also enables the client to repay the loan before term. No conditions are imposed as regards the number of payments or the number of rates. However, the creditor can ask for a reasonable and justified compensation for the costs related to the repayment of the loan. If the period of time between the before-term repayment and the termination of the contract is longer than a year, the consumer will pay 0.5% of the loan and 1% if the period is shorter than a year.

LIMITED COMMISSION

The financial institutions often charge non-transparent taxes and commissions alongside the interest rate on consumer loans. This fact frightens and disappoints the consumers. That's why the new law clearly stipulates all the bans imposed on the creditors as regards the multitude of commissions and additional financing costs.

"Increasing commissions, taxes and charges at banks will be banned, except for costs imposed by the legislation. It will be also banned applying and levying new taxes, commissions and tariffs for the period of the lending contract and charging a commission for depositing money for paying the interest rate. The bill prohibits levying a withdrawal commission for the sums withdrawn from the loan and a commission, tariff or any other tax for the sums withdrawn from the loan or any other commission or tariff if the consumer wants to change the rate payment date, and bans charging commissions when the consumers ask changing the guarantees, as the consumer pays all the costs for assessing the new guarantees", said Octavian Calnic.

The experts who worked on the bill say some of the financial institutions now set exaggerated and groundless commissions or charge general commissions which are calculated according to an unclear method. In some of the cases, the commissions are even higher than the interest rate.

COMPETITION BETWEEN BANKS

"The elimination of commissions is the most sensitive element for the banks and non-banking institutors. The measure will make their activity more transparent and will contribute to loyal competition. The financial marketing instruments placed at sight will be viable in this context. When the law is implemented, there will be a competition of the interest rates, not of the practices

for hiding commissions and other related payments," said the deputy minister of economy.

The document bans the following steps – raising the commissions and tariffs, except for those imposed by the legislation, including and levying new taxes besides those stipulated in the contract, charging a commission for depositing money for paying the interest rate on the loan and a commission for the sums withdrawn from the loan as well as other tariffs and payments when the consumer wants to change the interest payment term and when asking for guarantees.

"It is yet premature to speak about a decrease in the interest rate on the bank loans. It is a time-related matter. But the law will certainly help establish healthy competition on the financial services market and this fact will stimulate the diminution of the interest rates", said Galina Berzdeanu, deputy head of the Bank Supervision and Regulation Department of the National Bank of Moldova. She specified that the commercial banks will not modify the existing contracts as it was done in Russia for example.

The deputy minister of economy said the state cannot assume the right to regulate the interest rate, including the effective rate. "It is an open instrument. Every creditor sets the rate by oneself, depending on the portfolio, the risks and their assessment systems. The law only aims to eliminate a number of commissions and payments related to loans so that they are used as transparently as possible", said Octavian Calnic.

The correct implementation of the law will be monitored by the Agency for Consumer Protection. Fines will be imposed if the rules are not observed.

EXAMPLE OF OTHER COUNTRIES

There are two European directives that all the EU member states are to implement in their legislative systems – the directive on the contracts with consumer loan beneficiaries, and the directive on the provision of financial service at a distance. Moldova also included these directives in the bill on consumer loans.

The EU's experience shows that the given directives are implemented differently in the EU countries. In Slovakia, the law on consumer loans took effect in June 2010 and is implemented by the Financial Market Consumer Protection Inspectorate. It can impose penalties of up to 70,000 euros or even 140,000 euros in some cases. Hungary has stricter rules concerning the obligation of the creditors to make the method of calculating the annual effective interest rate and its size more transparent so that all the costs incurred are clear. The Hungarians also have strict conditions for checking the payment capacity of the debtors.

In Romania, the number of commissions related to the lending contract was reduced to four – the commission for managing the loan, the commission for repaying the loan before term, the penalty commission for delayed payment, and a common commission for services provided at the consumer's request.

In France, the law on consumer loans says the creditor that does not fulfill the obligations stipulated in the contract, loses the right to receive interest rate. There was created an organization that monitors the financial system, called the Prudential Control Authority. It oversees how the rights of the consumers of financial-banking services are respected.

Moldovan farmland price reaches 8,000-9,000 euros per hectare in 2011

The offer price of farmlands increased to an average of 8,000-9,000 euros per hectare in 2011, according to a report by the Agency for Land Relations and Cadastre.

"It is worth mentioning that the offer price is different from the real price of transactions. It can vary from 10 to 50 per cent depending on the transaction's conditions and the buyer's ability to negotiate the price", the agency said.

The agency noted that in 2010, the offer price for farmlands was estimated at 3,500 euros per hectare. The price varies depending on the type of soil, the soil's quality, relief, and region. The price of consolidated farmland covering 20 hectares and more is higher by 20-30 per cent, it noted.

According to the agency, farmlands in Chisinau were put up for sale at 18,000-20,000 euros per hectare in 2011.

Experts said few applications for farmlands were recorded over the past two to three years.

The land is expensive because the offer is small. "Try to buy farmland and you will see whether there is much free land in Moldova", Agriculture and Food Minister Vasile Bumacov said several days ago. He noted that although foreigners are prohibited by law to buy farmland in Moldova, many did it though, including Moldovan nationals as owners in the registration documents.

The LARA stock exchange noted that there is a large offer of consolidated farmland, but the demand for them is small, and potential buyers are passive.

Moldovan minister says food security to be ensured despite agricultural difficulties in 2012

The agricultural year 2012 is expected to be complicated, but the food security will be ensured, Agriculture and Food Industry Minister Vasile Bumacov has said during a meeting of the Press Club.

"Two thirds of the seeded rape was lost. Yet, when it comes to wheat and barley, only one third is in a poor condition", Bumacov said. He added that problems started in 2011, when the drought affected the autumn crops, with this winter's heavy frosts aggravating the situation, as some farmlands were not completely covered in snow.

Bumacov noted that in 2010, the wheat harvest amounted to 770,000 tons to reach 833,000 tons in 2011. "In 2011, the internal needs were covered and 200,000 tons of wheat was exported. In 2012, we expect to harvest 240,000 tons of wheat at most. We need 340,000 tons to cover the internal consumption. It is clear that the 240,000 tons are not sufficient, but we have 50,000 tons in the state reserve, and we will buy another 10,000 tons of wheat by late February", Bumacov said.

Moldova also imports 2,000-3,000 tons of quality flour monthly. At the same time, Bumacov said that we now have surplus of wheat in Moldova as "many farmers do not sell their wheat, as they wait for higher prices".

More transparency of the banking system

Moldova has assumed the responsibility to heighten transparency of the banking system and to disclose the information about the final controllers of banks.

This obligation is comprised in the additional Memorandum of economic and financial policy of the government and the National Bank of Moldova coordinated with IMF and published at the last weekend. The recent legal disputes and questionable transfers of equities of several banks displayed significant gaps in the law system.

The government of Moldova is ready to provide more transparency of the banking system. Some changes have already been introduced in the law to lower risks of such incidents in future. However, the main shortcoming is the absence of transparency in matters concerning banks proprietorship. This provokes illegal actions and threatens financial stability as well as becomes the matter of a great concern of the reputation of the banking system of Moldova as a whole.

According to the government, the National Bank will establish a working group from representatives of various institutions to work out the amendments to the law under auspice of the World Bank and IMF to guarantee complete transparency and disclose the information about final controllers of the banks in line with Basel Core Principles and Financial Action Task Force standards. The amendments are planned to be worked out till March, 2012, and the parliament will pass them till the end of July.

Moldova reports record-high currency reserves

Moldova's currency reserves have reached a historical record of 2.041.3 billion dollars, according to data the National Bank of Moldova made public on 10 January.

The currency reserve assets saw a significant rise as an instalment of 77.5 million dollars of a loan of 50 million dollars, approved by the board of directors of the International Monetary Fund on 1 February, entered the bank's account.

Other 27.5 million dollars will be transferred after certain procedures are met. Bank's Governor Dorin Dragutau had previously said that the reserves will reach a new historical record of 2.06 billion dollars, after the IMF's means enter the bank's account.

The consolidation of the currency reserves is important in case of an eventual economic crisis, or in case the sovereign debt crisis and recession from the European Union aggravate.

Old age without any risk

The idea of writing such an article came to my mind when I read a news story whose title said that Europe is on a ticking time bomb: the public pension system has obligations of 30 billion euros. This happens at a time when one in ten Moldovans (12.6%) aged between 15 and 59 are abroad, shows a study made recently by the Institute for Development and Social Initiative (IDIS) "Viitorul". Many of those who went abroad pay consciously the contribution to the social insurance budgets of the countries where they work, being convinced that this way they make sure they will live comfortably after retirement. Is there a risk that these persons will remain without pensions when they retire? If yes, what our citizens can do to ensure decent living conditions after retirement. It is a very complex topic that we will try to treat so that those interested directly in this problem understand it.

MOLDOVANS CONCERNED ABOUT LIFE AFTER RETIREMENT

Ghenadie Cretu, program coordinator at the International Organization for Migration, said the Moldovan migrants know that retirement is approaching and thus try to create reserves for the more difficult periods of life. Unfortunately, the largest part of the money sent home is spent on consumption – over 80% of the remittances. The other 20% is invested in small businesses or in realty, or is spent on the children's education and the health of the relatives, mainly parents.

NOT MANY MIGRANTS CONTRIBUTE TO MOLDOVA'S PENSION FUND

Ghenadie Cretu said that under the Law on Labor Force Migration from Moldova, the migrants can go to the National Social Insurance House of Moldova to register there the individual work contract signed abroad and to pay social insurance contributions for a year or for the period they will be missing.

"Not many migrants choose to register the contracts. There are only several hundred people who do it. This figure never exceeded 1 000 people. The problem is dual. On the one hand, the people do not trust the current pension system. Unfortunately, this distrust affects many aspects of the public life in Moldova. On the other hand, there is not enough and correct information", said Cretu.

According to him, the Government of Moldova took steps to negotiate and sign bilateral social protection agreements with a number of countries, namely Portugal, the Czech Republic, Romania, Bulgaria, Luxemburg, Estonia, and Austria.

"We consider that the signing of such agreements is very important. Similar agreements are to be negotiated and signed with Italy, France, Spain, Greece, the UK, Poland, Cyprus and other countries so that the Moldovan migrants working in the states with which Moldova signed or is to sign bilateral social protection agreements could repatriate their pensions when returning home", said Cretu.

If we return to the news story from which this article started, we realize that these bilateral agreements are a consolation that over time may fail to deal with the challenges faced by the economies of many states, including developed ones.

However, Ghenadie Cretu believes that it is an important step as it allows our citizens to repatriate the pensions when returning home. "If this is not done, certain negative moments will appear as, on the one hand, the people lose the contributions made there, while on the other hand, they did not pay contributions into the Moldovan pension system. Those who have a permit of stay and a work permit for the EU member states are automatically connected to the local social insurance systems. In Italy, about 120,000 of the ap-

proximately 200,000 Moldovans there hold such permits of stay. Let's assume that 2/3 of the Moldovans who are legally in Italy contribute to that country's pension fund", said Cretu.

MOLDOVANS DO NOT TRUST THE FINANCIAL SYSTEM OF MOLDOVA

Iurie Filip, a member of the Administration Board of the National Financial Market Commission, said Moldova does not have an alternative pension system to the state one. Currently, the state pension system is based on the principle of social solidarity and cannot ensure a decent pension. In Moldova, there are two optional pension funds that do not work. Thus, the salary earners in Moldova can contribute only to the public state social insurance system and do not have alternatives or stimuli to make contributions to other funds. Those who work abroad can contribute also only to this fund, by signing an individual contract with the public social insurance system. The law on the public social insurance system stimulates neither the employer nor the employee to make investments in alternative funds to the social insurance fund so as to make sure they will have an income after retirement, even if they exist in Moldova.

Ghenadie Cretu said many of the Moldovans make savings abroad as they do not trust the financial system of Moldova, the local banks. On the other hand, there are no attractive and diversified financial services and products that the Moldovans who are abroad may purchase in Moldova.

Oleg Verejan shares this opinion. He said: "As far as I know, the law on optional pensions was submitted to the Government for approval, while the second pillar is at an incipient stage of work and was included in the draft national strategy "Moldova – 2020"".

There are not many opportunities as a number of financial instruments in Moldova exist on paper only and do not work at practical level.

WHERE THE MIGRANTS CAN INVEST MONEY

Oleg Verejan recommends the Moldovan migrants, who are members of foreign pension funds, not to count only on this investment and pension securing method and try to use other modalities as well so as to disperse the risks of losing the investments made one way only. "An optional pension system that is not yet developed in Moldova can be such an additional chance for the Moldovans working abroad. That's why the state must now pay increased attention to the creation of an attractive infrastructure in this respect", he stated.

According to Verejan, an imperative is to create and develop a private pension system in Moldova, as an alternative to the mandatory one, as the current pension system cannot ensure a decent pension, espe-

cially if we take into account the inflation, the crisis, the gloomy demographic forecasts that for their part affect the payment capacity of the current public pension system.

"Another method of securing an income after retirement is to invest money in life insurance. But every person should analyze attentively if such insurance suits him. The bank deposits is another method as their interest rate in Moldova is more attractive than abroad. In general, these are the instruments that the Moldovan migrants can use to make sure they will have a stable income when they retire", said Oleg Verejan.

Ghenadie Cretu stated that the investments in bonds, nonstate pension funds guaranteed by the state, and life insurance, with the possibility of cumulating the contributions and then withdrawing them, are alternative sources of investment for the Moldovan migrants. "The goal will be thus dual – to solve the pension problem and to attract remittances to the productive sector. Evidently, these funds will not keep the money immobilized, but will invest them in banks, including for a short-, medium- or long term loans term, depending on the priorities. These solutions must be examined attentively and implemented", considers Cretu.

According to him, if non-state alternative pension systems are created, the migrants who did not contribute to the public pension system will be able to purchase the right to take part in and contribute to this system. "But we cannot speak about nonstate pension systems without reforming the entire pension system in the country, this being a very sensitive subject for the decision makers in the last decade", said Cretu.

Iurie Filip said the National Financial Market Commission drafted a bill on the optional pension funds, which is to be examined by the Government.

"The new law will offer a new legislative platform that is needed in the process of reforming the pension system in our country. But, in order to ensure the functionality of such a mechanism, the whole pension system of Moldova must be reformed. I mean guaranteeing the financial resources needed to ensure its functionality, as the given aspect is related to another framework that necessitates the reforming of the current system of collecting contributions for the pension system – a mixed one. But Moldova is not yet ready to switch to such a stage", said Filip.

Information campaigns should be carried out to additionally inform and sensitize the people to the future challenges so that they are able to carefully plan their resources, said Ghenadie Cretu.

LIFE INSURANCE AS ALTERNATIVE SOURCE

In Moldova there are two operators that provide life insurance services.

The investments in life insurance are considered rather safe owing to the regulatory and supervision framework that was generally adjusted to the international requirements. It says that the insurance companies are obliged to obey certain prudence norms that refer to the sufficiency of capital, the solvability rate, the liquidation coefficient, investment policies, etc. Moreover, the local insurers implement reinsurance programs in concert with the foreign partners and this gives additional protection and safety to their clients.

As regards the investment in life insurance, with the accumulation of resources that could be used after retirement, it is

a good possibility as the insurance market is stable and not affected by system crises. But the person, besides making contributions to the social insurance budget, must also pay a certain sum for life insurance. When the average salary is 3 600 lei and the costs for the daily basic necessities are so large, the people will be unable to pay the about 10 euros for life insurance. This is also because we pay by 260 lei from the salary for every 1 000 lei into the social insurance fund. Maybe some persons will be able to make such investments.

Sergiu Certan, senior manager of the insurance company "Sigur Asigur", said the life insurance experience in Moldova is not very rejoicing as the people do not trust this method of investing money.

"When we launched the life insurance activities, we thought that the insurance for children will be the most popular, followed by the life insurance and the pension insurance, given the current public pension system of Moldova. But it wasn't like that", said Certan.

Asked to what extent the life insurance can service as a method for investing money for the Moldovans working abroad and for those who work in the country, Certan said this would be a solution for securing a stable and decent income after retirement.

Sergiu Certan gave an example to make it clear how a person can secure a safe pension and benefit from life insurance when making deposits. A person who will pay 100 euros a month annually during 35 years will benefit from a monthly pension for 15 years.

Another example will be described below. A miss signed an insurance contract with CA "Sigur-Asigur", based on a number of conditions. The person will pay by 100 euros annually for 35 years – the premium for the main risks (survival or death because of any cause), plus 5 euros yearly for additional risks (first or second disability degree and death in road accident), which is 3 675 euros overall. Instead, she will benefit from a monthly pension of about 150 euros for 15 years (150 euros x 12 months x 15 years = 27 000 euros), 7.3 times more than she will pay to the insurance company, on condition that the investment benefit will be equal to 15% a year on average. Furthermore, during the 50 years she will be under insurance protection – the insurance sum will be 694 euros in case of death because of any cause or the provision of the first or second disability degree, and 1 337 euros in case of a road accident. The insurance conditions for getting an additional pension are evidently rather attractive.

PIECES OF ADVICE

Asked to give the Moldovan migrants pieces of advice as regards the securing of a stable income after they retire, Sergiu Certan said: "If they want to keep the Moldovan nationality and return home after working abroad, the best solution is to secure an additional pension at an insurance company in Moldova. If they plan to remain in the country to which they emigrated after retirement, they should secure an additional pension in that country."

Ghenadie Cretu also has a piece of advice for the Moldovan authorities – to sign bilateral social protection agreements with the main destination countries for Moldovans. The nonstate pension funds represent another solution. "In general, we can speak about the attraction of migrants' financial resources through this instrument", he stated.

Tatiana SOLONARI

Oferte/cereri comerciale la BVM la data de 14.02.2012

Коммерческие предложения на ФБМ на 14.02.2012 г.

Cod ISIN	Denumirea emitentului	Cereri pentru cumpărare, un.	Prețul pentru unitate, lei	Oferte pentru vânzare, un.	Cod ISIN	Denumirea emitentului	Cereri pentru cumpărare, un.	Prețul pentru unitate, lei	Oferte pentru vânzare, un.
MD14MRUT1005	SA "MACONRUT"	0,00	4,00	4230,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	130,00	408,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1240,00	311,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	133,00	166,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1245,00	1538,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	134,00	9229,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1250,00	2646,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	135,00	8730,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1275,00	93,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	138,00	683,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1285,00	100,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	150,00	441,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1295,00	100,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	200,00	794,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1300,00	610,00	MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	255,00	10000,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1400,00	23,00	MD14MCAR1008	SA "MOLDCARTON"	0,00	10,00	190,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1487,00	8,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	145,00	694,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1500,00	267,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	155,00	336,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1560,00	100,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	200,00	144,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1800,00	100,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	270,00	34,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1900,00	572,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	280,00	67,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	2000,00	9,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	295,00	826,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	121,00	1200,00	0,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	299,00	196,00
MD14AGRNI003	SA "AGROMASINA"	0,00	9,55	5,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	300,00	87,00
MD14AGRNI003	SA "AGROMASINA"	0,00	10,00	144,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	390,00	4247,00
MD14ALLA1007	SA "AVICOLA "GALLINULA"	0,00	2,00	100,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	250,00	115,00	0,00
MD14AMAS1009	SA "ALIMENTARMAS"	0,00	2,99	100,00	MD14MCB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	366,00	130,00	0,00
MD14AMAS1009	SA "ALIMENTARMAS"	0,00	3,00	1365,00	MD14MIA1005	SA "MIORA"	0,00	1,00	4086,00
MD14APPI1001	SA "API"	0,00	7,00	844,00	MD14MOEL1006	SA "MOLDELECTROMONTAJ"	0,00	85,00	850,00
MD14APRO1001	SA "APROMAS"	0,00	5,75	4112,00	MD14MOLC1008	SA "MOLDAGROCONSTRUCTIA"	33,00	250,00	0,00
MD14APRO1001	SA "APROMAS"	0,00	10,61	133526,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	35,00	64,00
MD14AQUA1001	SA "AQUA PRUT"	0,00	50,00	129,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	37,00	30,00
MD14ARAL1001	SA "UZINA TURNATORIE ARALIT"	0,00	12,00	6290,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	39,99	30,00
MD14ARTU1009	SA "RAUT"	0,00	5,50	5000,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	48,50	150,00
MD14ARTU1009	SA "RAUT"	0,00	6,00	8775,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	49,00	104,00
MD14AVD1007	SA "AVICOLA - CODRU"	0,00	27,00	50,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	60,00	100,00
MD14AVIF1005	SA "AVICOLA ROSSO SL"	0,00	10,00	55,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	120,00	100,00
MD14AVIP1003	SA "AVIS PRIM"	0,00	6,00	3804,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	199,99	130,00
MD14BALT1008	SA IM "BALTEANCA"	0,00	6,00	236781,00	MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	80,00	33,00	0,00
MD14BARD1000	Intreprindere Mixta Fabrica de Vinuri "VINARIA BARDAR" SA	0,00	16,50	2,00	MD14MUTR1005	SA "MOLDOVA - TUR"	0,00	12,00	4568,00
MD14BATTI1003	SA "BASTINA"	0,00	20,00	25,00	MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	1,47	9,00
MD14BAZA1003	SA "BAZA TRANSPORTULUI AUTO NR. 14 DIN FLOREȘTI"	0,00	10,00	4850,00	MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	3,00	2783,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	0,00	32,00	2536,00	MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	4,00	1867,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	0,00	64,50	49,00	MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	5,50	357,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	0,00	85,50	1610,00	MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	6,50	3310,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	0,00	200,00	128,00	MD14NICO1002	SA "NICODIM"	0,00	0,17	34697,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	0,00	210,00	160,00	MD14NAC1003	SA "COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	4,99	1150,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMI"	1000,00	11,00	0,00	MD14NAC1003	SA "COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	5,00	117875,00
MD14BETA1007	SA "BETON ARMAT"	0,00	25,00	12,00	MD14NAC1003	SA "COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	6,00	5427,00
MD14BETA1007	SA "BETON ARMAT"	100,00	20,00	0,00	MD14NOCA1000	SA "BETACON"	0,00	10,00	20,00
MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	0,00	200,00	4688,00	MD14NTEH1006	SA UZINA EXPERIMENTALA DE UTILAJ TEHNologic "INTEH"	0,00	15,00	30,00
MD14BIOC1006	SA "UZINA BIOCHIMICA DIN BALȚI"	0,00	15,00	2342,00	MD14NUSA1004	SA "GAINUSA"	0,00	0,70	144497,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	290,00	564,00	MD14OBIS1008	SA "MOBISTIL"	0,00	0,10	20,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	300,00	636,00	MD14OSAM1003	SA "CONSAM"	0,00	0,70	41700,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	330,00	200,00	MD14OTEL1009	SA "OTELCON"	0,00	35,00	10,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	1000,00	50,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	17,00	377,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	1150,00	145,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	25,00	9010,00
MD14CAHA1004	SA "CARAHASANI-VIN"	0,00	150,00	5000,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	30,00	200,00
MD14CARP1005	SA "FLOARE - CARPET"	0,00	23,00	1776,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	93,00	102,00
MD14CEPU1006	SA "CEREALE-PRUT"	0,00	20,00	9000,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	100,00	2346,00
MD14CERF1003	Combinatul de Produse Cerealiere "CEREALE FLOR"	0,00	9,99	255,00	MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	90000,00	10,00	0,00
MD14CERF1003	Combinatul de Produse Cerealiere "CEREALE FLOR"	0,00	15,00	129229,00	MD14PIEE1000	SA Intreprindere Mixta "PIELE"	0,00	14,00	30,00
MD14CEVU1008	SA "CEREALE - VULCANESTI"	73,00	3,00	0,00	MD14PIEL1001	SA "PIELART"	0,00	7,70	4,00
MD14CICU1007	SA "CISCUTORUL"	0,00	12,00	9930,00					

Tranzacții cu valori mobiliare ale emitenților din Republica Moldova, pe piata bursieră
(Perioada 6-10 februarie 2012)

Data tranzacției, ora	codul ISIN	Denumirea emitentului	Preț (lei)	Numărul de acțiuni (unități)	Volumul total al tranzacțiilor (lei)	Tipul tranzacției	Emisia	Ponderea VM tranzacționate în total emisie (%)	Valoarea nominală, lei
06.02.12 11:17	MD14NRDO1000	SA "NORD"	3,00	1269	3807,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	24475	5,18	10,00
06.02.12 14:31	MD14CMML1000	NR. 8 LIPCANI"	5,30	503	2665,90	Vinzare Cumparare	83769	0,60	10,00
06.02.12 14:31	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	130,00	79	10270,00	Vinzare Cumparare	4967794	0,00	100,00
06.02.12 14:31	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	130,00	1	130,00	Vinzare Cumparare	4967794	0,00	100,00
07.02.12 14:31	MD14ASIC1003	SA "ASICON"	2,50	22	55,00	Vinzare Cumparare	95610	0,02	10,00
07.02.12 14:31	MD14ASIC1003	SA "ASICON"	2,50	310	775,00	Vinzare Cumparare	95610	0,32	10,00
07.02.12 14:31	MD14ASIC1003	SA "ASICON"	2,50	22	55,00	Vinzare Cumparare	95610	0,02	10,00
07.02.12 14:31	MD14ASIC1003	SA "ASICON"	2,50	125	312,50	Vinzare Cumparare	95610	0,13	10,00
08.02.12 11:26	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	167	1670,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	230680	0,07	17,00
08.02.12 11:26	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	140	1400,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	230680	0,06	17,00
08.02.12 11:26	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	73	730,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	230680	0,03	17,00
08.02.12 11:26	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	153	1530,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	230680	0,07	17,00
08.02.12 11:26	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	70	700,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	230680	0,03	17,00
08.02.12 14:31	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	1240,00	35	43400,00	Vinzare Cumparare	1037634	0,00	200,00
08.02.12 14:31	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	1240,00	65	80600,00	Vinzare Cumparare	1037634	0,01	200,00
08.02.12 14:31	MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificație "FRANZELUTA"	22,50	2	45,00	Vinzare Cumparare	1779826	0,00	20,00
08.02.12 14:31	MD14TRAS1003	nr.1"	10,00	2	20,00	Vinzare Cumparare	230680	0,00	17,00
09.02.12 14:31	MD14CIMT1008	SA "CIMTRANS SERVICE"	1,00	5	5,00	Vinzare Cumparare	49447	0,01	10,00
09.02.12 14:31	MD14CIMT1008	SA "CIMTRANS SERVICE"	1,00	252	252,00	Vinzare Cumparare	49447	0,51	10,00
09.02.12 14:31	MD14PETR1002	SA "PETRICANCA"	200,00	649	129800,00	Vinzare Cumparare	19183	3,38	200,00
TOTAL				3944	278222,40				

**Statistica tranzacțiilor extrabursiere
pentru perioada 30.01.2012-03.02.2012**
Tipul tranzacției: Vînzare-cumpărare

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzactiilor (lei)
1. AUTO REVIZOR, MUN. CHIȘINĂU	MD14VIZE1007	100	3	7233	723300
2. HIDROPOMPA S.A., CHIȘINĂU	MD14HIDR1006	10	1	30	300
3. PIELART, CHIȘINĂU	MD14PIEL1001	40	10	512	7788
4. TUTUN-CTC S.A., CHIȘINĂU	MD14TCTC1007	20	2	1549	30980
Total			16	9324	762368

Tipul tranzacției: Moștenire

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzactiilor (lei)
1. DAAC HERMES GRUP, MUN. CHIȘINĂU	MD14MARS1000	1	2	1040	1040
2. DRUMURI-DROCHIA, OR. DROCHIA	MD14DROH1008	10	2	456	4560
3. CUPCINI-CRISTAL S.A., CUPCINI	MD14CRIS1004	10	1	21	86
4. ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORTURI AUTO NR.1, CHIȘINĂU	MD14TRAS1003	17	3	104	1768
5. MEGA PRIM, MUN. CHIȘINĂU	MD14EGAP1006	4	2	188	752
Total			10	1809	8206

Tipul tranzacției: Donație

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzactiilor (lei)
1. TIREX-PETROL Î.M., CHIȘINĂU	MD14TIRP1008	6	2	14	84
Total			2	14	84

Tipul tranzacției: Tranzacțiile de răscumpărare a valorilor mobiliare de către societate legate de reorganizarea acesteia și/sau expirarea termenului de circulație a valorilor mobiliare

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzactiilor (lei)
1. DORINȚA FARM, MUN. CHIȘINĂU	MD14DIFA1007	4	1	235157	32680622
Total			1	235157	32680622

**PLANUL DE NEGOCIERI
sesiunea bursieră din 15 Februarie 2012**

Nr. d/o	Nr. cererii de vînzare	Emitentul valorilor mobiliare	IDNO emitentului	Numărul înregistrării de stat al valorilor mobiliare, ISIN	Numărul valorilor mobiliare în pachet, unități	Prețul pentru o unitate, lei	Valoarea totală a pachetului, lei	% din volumul emisiei	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Data depunerii cererii	Data începerii licitației	Termenul de valabilitate al cererii
1	7960	SA "MACONRUT"	10036004152660	MD14MRUT1005	4230	4,00	16920,00	0,99	6,00	10.02.2012	15.02.2012	16.02.2012

Годовая отчетность АО «Sud-Vest Montaj» за 2011 год

- Полное и сокращенное наименование эмитента: АО «Sud-Vest Montaj»
- Номер и дата государственной регистрации: №106010067 от 03.02.93
- Местонахождение: РМ, мун. Кишинэу, ул. Волунтарилор, 8; тел. 47-27-03.
- Основные виды деятельности: 1) услуги по аренде помещений;
- Должностные лица: председатель совета: Глебов Д. Директор Амиров Э.
- Вид размещенных акций: простые. Кол-во: 43427.
- Номинальная цена 1 акции -15 лей. Доля в уставном капитале – 100%
- Независимый регистратор "Soliditate" S.R.L. тел. 54-93-20
- Количество акционеров, на последний день отчетного периода: 87.

Бухгалтерский баланс на отчетный период:

	Posturile bilanțului	La finele perioadei de gestiune (lei)	La finele anului precedent (lei)
1.	ACTIVE PE TERMEN LUNG		
1.1	Active nemateriale	208	208
1.2	Amortizarea activelor nemateriale	(142)	(122)
1.3	Valoarea de bilanț a activelor nemateriale	66	86
1.4	Active materiale pe termen lung		
1.5	Mijloace fixe	1226889	1159376
1.6	Uzura și epuizarea activelor materiale pe termen lung	(608164)	(577551)
	Valoarea de bilanț a activelor materiale pe termen lung	618725	581825
	Total s. 1	618791	581911
2.	ACTIVE CURENTE		
2.1	Creanțe pe termen scurt		
	Creanțe pe termen scurt aferente facturilor comerciale	38819	28902
	Avansuri pe termen scurt acordate		1123
	Creanțe pe termen scurt privind decontările cu bugetul	7483	7970
	Alte creanțe pe termen scurt		10
	Total s. 2.1	46302	38005
2.2	Mijloace bănești		
	Casa	24	18
	Conturi curente în valută națională	37196	75448
	Total s. 2.2	37220	75466
2.3	Alte active curente	57	44
	Total capitolul 2	83579	113515
	TOTAL GENERAL-ACTIV	702370	695426
3.	CAPITAL PROPRIU		
3.1	Capital statutar și suplimentar		
	Capital statutar	651405	651405
	Total s. 3.1	651405	651405
3.2	Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)		
	Profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) a anilor precedenți	15289	15289
	Profitul net (pierdere netă) a perioadei de gestiune	4250	X
	Total s. 3.2	19539	15289
	Total capitolul 3	670944	666694
4.	DATORII PE TERMEN SCURT		
4.1	Datorii financiare pe termen scurt		
	Împrumuturi pe termen scurt	970	570
	Total s. 4.1	970	570
4.2	Datorii comerciale pe termen scurt		
	Datorii pe termen scurt privind facturile facturile comerciale	29862	27646
	Total s. 4.2	29862	27646
4.3	Datorii pe termen scurt calculate		
	Datorii față de personal privind alte operații	594	116
	Total s. 4.3	594	116
	Total capitolul 4	31426	28732
	TOTAL GENERAL-PASIV	702370	695426

Raportul de profit și pierderi

Venituri din vînzări	290465	284765
Costul vînzărilor	217151	206506
Profitul brut (pierdere globală)	73314	78259
Cheltuieli generale și administrative	69064	65203
Alte cheltuieli operaționale	–	38
Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	4250	13018
Rezultatul din activitatea economico-financiară: profit (pierdere)	4250	13018
Profitul (pierdere) perioadei de gestiune pînă la impozitare	4250	13018
Profit net (pierdere)	4250	13018

RAPORTUL PRIVIND FLUXUL CAPITALULUI PROPRIU

Nº	Indicatori	La finele anului de gestiune precedent	Încasat (calculat)	Consumat (virat)	La finele perioadei de gestiune curentă
1	Capital statutar și suplimentar	651405			651405
	Total s. 1	651405			651405
2	Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)				
	Profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) a perioadelor precedente	15289	–	–	15289
	Profitul net (pierdere) perioadei de gestiune	–	4250	–	4250
	Total s. 2	15289	4250	–	19539
	TOTAL GENERAL	666694	4250	–	670944

Дополнительная информация о прибыли общества и его использовании:

Показатели	Текущий отчетный период, лей	Предыдущий отчетный период, лей
Чистые активы эмитента	670944	666694
Чистые активы на 1 простую акцию	15,45	15,35
Чистая прибыль на одну простую акцию общества	0,10	0,30
Рыночная стоимость одной акции общества по данным ФБМ	2,60	2,10

Director:

Amirov E.

Spre atenția acționarilor

S.A. "Drumuri-Glodeni"

Vă aducem la cunoștință că la 06.02.2012 a avut loc ședința consiliului la care au fost prezenți 100% din cei trei membri ai consiliului.

AU FOST LUATE URMĂTOARELE
HOTĂRÎRI REFERITOR LA ORDINEA DE ZI
A ȘEDINȚEI CONSILIULUI:

S-a aprobat darea de seamă privind rezultatele emisiunii suplimentare de acțiuni în sumă de 2232500 (două milioane două sute treizeci și două mii cinci sute) lei, și lista subscriitorilor. S-au aprobat modificările și completările la statutul societății, legate de rezultatele emisiunii suplimentare de acțiuni.

Consiliul Societății
Tel. (249) 2 2950

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ
СП «ВИНИЯ ТРАЯН» АО

Совет общества извещает о том, что информацию, опубликованную в газете Капитал Маркет №5(425) от 08.02.2012г. следует считать аннулированной.

Принять за основу нижеследующее:

РЕШЕНИЕ

внеочередного общего собрания
акционеров СП «ВИНИЯ ТРАЯН» АО

с. Гэвэнюаса «27» января 2012 год

На внеочередном общем собрании акционеров присутствовали акционеры, владеющие в совокупности 42634 голосующими акциями общества, что составляет 70,9% от общего количества голосующих акций общества – 60128 акций.

ВНЕОЧЕРЕДНЫМ ОБЩИМ
СОБРАНИЕМ АКЦИОНЕРОВ РЕШЕНО:

- Увеличить Уставной капитал общества на сумму неденежного взноса путем увеличения номинальной стоимости акции.
  - За 39747 голосов
  - Против 2887 голосов
  - Воздержались 0 голосов
- Утвердить рыночную стоимость неденежного взноса в пределах 150 тыс. Евро.
- Поручить ТПП Кахул провести оценку недвижимого имущества.
  - За 39747 голосов
  - Против 2887 голосов
  - Воздержались 0 голосов
- Уполномочить исполнительного органа общества в лице Генерального Директора Кристев С. Ф. зарегистрировать в Государственные Органы изменения в Устав общества.
  - За 39747 голосов
  - Против 2887 голосов
  - Воздержались 0 голосов
- Поручить ревизионной комиссии общества заверить Протокол настоящего общего собрания акционеров.
  - За 39747 голосов
  - Против 2887 голосов
  - Воздержались 0 голосов

Протокол составлен и подписан 01 февраля 2012 года.

Председатель собрания К. Г. Бубук
Секретарь В. Н. Герасименко
Генеральный директор С. Ф. Кристев
Главный бухгалтер Н. Г. Дудник

CAPITAL Market

împreună
în lumea
finanțelor

Sectia de marketing
Tel.: +373 69 821216

Societatea pe Acțiuni
“Drumuri Strășeni ”

Anunță convocarea a Adunării Generale a Acționarilor anuală pe data de 02 martie 2012 la ora 10.00 în incinta S.A. “Drumuri – Strășeni pe adresa: or. Strășeni str. Orheiului 1, începutul înregistrării – 09.00 sfârșitul înregistrării – 09.45.

ORDINEA DE ZI:

- Cu privire la numărul de acțiuni a acționarilor autorizate spre plasare.
- Adoptarea deciziei privind majorarea Capitalului Statutar prin plasarea de acțiuni ale emisiunii Suplimentare.
- Aprobarea listei acționarilor înscriși la acțiuni.
- Cu privire la modificarea si completarea statutului societății pe acțiuni

Cu materialele referitoare la ordinea de zi pentru lău cunoștință pe adresa: or. Strășeni str. Orheiului 1 începând cu data de 15.02.2012 de la ora 8.00 pînă la ora 17.00.

Consiliul Societății
S.A. “Drumuri – Strășeni”

Совет акционерного
общества «Суд-Вест Монтаж»

извещает, что 16 марта 2012г., в 10.00, состоится очередное общее годовое собрание акционеров в очной форме по адресу мун. Кишинэу, ул. Волунтарилор, 8. Начало регистрации – в 9.00. Начало собрания – в 10.00.

ПОВЕСТКА ДНИ:

- Итоги работы АО «Суд-Вест-Монтаж» за 2011г. и планы на 2012г.
- Утверждение годового финансового отчета.
- Выборы руководящих органов общества.

Список акционеров, имеющих право на участие в общем собрании, составлен на 11.02.2012 г.

Для участия необходимо иметь удостоверение личности, а для представителей акционера – и доверенность. Ознакомление с материалами собрания начинается с 20 февраля 2012 г., в рабочие дни, с 10.00 до 16.00, у бухгалтера общества.

Raportul anual al societății pe acțiuni SA „Montec”

- Perioada de gestiune: 2011.
- Denumirea completă și prescurtată a societății pe acțiuni (emitentului): SA „Montec”.
- Numărul și data înregistrării de stat a emitentului: 1003600039585, 06.01.1994.
- Sediul societății, numerele de telefon și fax pentru relații: m. Chișinău str.M. Dragan 21, Tel. 47-24-48.
- Principalele genuri de activitate: montaj în domeniul telecomunicatiilor.
- Lista persoanelor cu funcții de răspundere ale emitentului: Colotovchin Gherman.
- Informația privind valorile mobiliare ale emitentului înregistrate în Registrul de stat al valorilor mobiliare la ultima zi a perioadei de gestiune (31 decembrie):**

Tip valori mobiliare	Codul ISIN	Numărul valorilor mobiliare, unități	Valoarea nominală a valorilor mobiliare, lei	Termen de circulație	Numărul valorilor mobiliare Răscumpărate pe parcursul perioadei de gestiune	Achiziționate pe parcursul perioadei de gestiune
Acțiuni ordinare	523379		X	-	-	-

15. Informații despre obligațiile financiare neonorate: -

16. Bilanțul contabil al emitentului la finele perioadei de gestiune:

Posturile bilanțului		La finele perioadei de gestiune curente, lei	La finele perioadei de gestiune precedente, lei
Activ			
1. Active pe termen lung		1406	1406
1.1 Active nemateriale		2981750	5738818
1.3 Active financiare pe termen lung		5709	5709
1.4 Alte active pe termen lung		2988865	4385508
Total capitolul 1			
2. Active curente		1028	1028
2.1 Stocuri de mărfuri și materiale		9659	11077
2.2 Creațe pe termen scurt		157784	281309
2.3 Investiții pe termen scurt		9620	3099
2.4 Mijloace bănești		36182	33991
2.5 Alte active curente		241887	356301
Total capitolul 2		1870327	4741809
Total activ			
Pasiv			
3. Capital propriu		523379	523379
Capital statutar		523379	523379
Capital suplimentar		40281	40281
Capital nevărsat		669572	669572
Capital retras		709853	709853
Total 3.1 Capital statutar și suplimentar		(416374)	(416374)
Rezerve stabilite de legislație		(53706)	
Rezerve prevăzute de statut			(416374)
Alte rezerve		747895	3464163
Total 3.2 Rezerve		1511047	4281021
Corecții ale rezultatelor perioadelor precedente		110792	177581
Profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți		35742	29153
Profitul net (pierdere) al perioadei de gestiune		212746	254054
Profit utilizat al perioadei de gestiune		359280	460788
Total 3.3 Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)		1870327	4741809
Diferențe la reevaluarea activelor pe termen lung			
Subvenții			
Total 3.4 Capital secundar		1406	1406
Total capitolul 3		2981750	5738818
4. Datorii pe termen lung – total		5709	5709
4.1 Datorii financiare pe termen lung		2988865	4385508
4.2 Datorii pe termen lung calculate			
Total capitolul 4		1028	1028
5. Datorii pe termen scurt		9659	11077
5.1 Datorii financiare pe termen scurt		157784	281309
5.2 Datorii comerciale pe termen scurt		9620	3099
5.3 Datorii pe termen scurt calculate		36182	33991
Total capitolul 5		241887	356301
Total pasiv		1870327	4741809

17. Raportul de profit și pierderi pentru perioada de gestiune:

Indicatorii	Perioada de gestiune curentă, lei	Perioada de gestiune precedentă, lei
1. Venitul din vînzări	51512	55041
2. Costul vînzărilor	4554	755
3. Profitul brut (pierdere globală)	46958	54286
4. Alte venituri operaționale	100664	107951
5. Cheltuieli comerciale	(53706)	(53665)
6. Cheltuieli generale și administrative	(53706)	(53665)
7. Alte cheltuieli operaționale	(53706)	(53665)
8. Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	(53706)	(53665)
9. Rezultatul din activitatea de investiții: profit (pierdere)	51512	55041
10. Rezultatul din activitatea financiară: profit (pierdere)	4554	755
11. Rezultatul din activitatea economico-financiară: profit (pierdere)	46958	54286
12. Rezultatul exceptional: profit (pierdere)	100664	107951
13. Profitul (pierdere) perioadei raportata pînă la impozitare	(53706)	(53665)
14. Cheltuieli (economie) privind impozitul pe venit	(53706)	(53665)
15. Profitul net (pierdere) netă	(53706)	(53665)

18. Informații suplimentare privind profitul societății și utilizarea acestuia: -

19. Persoanele care au semnat bilanțul contabil:

Colotovchin Gherman

Grecia îngheță o nouă pastilă de austerație, iar populația răspunde cu violență

Soros cere Europei să injecteze bani

Parlamentul grec a prelungit agonia statului elen aprobat un nou pachet de măsuri de austerație cerut de Uniunea Europeană și de Fondul Monetar Internațional în schimbul a noi fonduri de salvare.

Banii ar ajuta Grecia să evite falimentul în martie, însă votul Parlamentului a avut un preț: zeci de mii de demonstranți care au ieșit în stradă pentru a protesta împotriva austerației, 150 de magazine jefuite, 48 de clădiri incendiate, aproximativ 100 de răniți, dintre care 68 sunt politiști, 130 de aresări și 48 de parlamentari rebeli expulzați rapid din partidele din coaliția de guvernământ.

Pachetul de măsuri de austerație include, printre altele, tăieri de pensii de 300 de milioane de euro, reducerea cu 22% a salariului minim, în prezent de 750 de euro pe lună, și diminuarea cu 150.000 a numărului salariaților din aparatul de stat până în 2015. Votul Parlamentului netezește totodată calea spre un acord cu creditorii privați ai Greciei pentru reducerea cu 70% a valorii reale a obligațiunilor deținute de aceștia, scrie BBC. Miniștrii de finanțe din zona euro trebuie acum să accepte măsurile de austerație cu ocazia summitului de la Bruxelles de miercuri înainte să permită pornirea noului program de bailout de 130 miliarde euro destinat Greciei. Miniștrii au respins săptămâna trecută propunerile făcute de Grecia, apreciind că acestora le lipsesc reduceri de cheltuieli de 325 milioane de euro. Pachetul conține reduceri bugetare de 3,3 miliarde euro doar pentru acest an.

Înaintea votului Parlamentului de duminică seara, cel puțin 80.000 de persoane s-au alăturat protestelor în Atena și 20.000 celor din Salonic. Proteste violente au avut loc și în alte orașe ale țării. La Atena, prădă incendiilor a căzut o clădire care adăpostește cinematograful Asty, folosit de Gestapo drept cameră de tortură în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

“O noapte de teroare înăuntru și în afara parlamentului”, titrează cotidianul conservator Eleftheros Typos pe prima pagină.

Ministrul grec de finanțe Evangelos Venizelos a declarat că problema țării nu este “dacă unele salarii vor fi reduse, ci dacă statul va putea plăti chiar acele salarii și pensii reduse”.

În total, 199 de parlamentari din 300 au votat în favoarea pachetului controversat de măsuri.

Oficialii UE și FMI au cerut ca măsurile de austerație să fie aprobate de Parlament deoarece s-au sărat de promisiunile nerespectate ale politicienilor greci, scrie Thomson Reuters.

Mulți greci consideră însă că un nou val de austerație va înăspri și mai mult condițiile de viață. “Până aici! Ei nu au idee de ceea ce înseamnă o revoltă a grecilor. Iar grecii, indiferent de ideologie, se revoltă”, a afirmat Manolis Glezos, un scriitor și faimos politician de dreapta în vîrstă de 89 de ani. El a devenit faimos după ce s-a furișat în Acropole într-o noapte a anului 1941 și a furat un drapel german aflat sub paza armatei germane.

Dacă în urmă cu doi ani George Soros critică statul social pentru că risipește banii, cu prețul supraîndatorării, miliardarul american și-a schimbat acum opțiunea. El critică modul în care cancelarul german Angela Merkel gestionează criza datorilor din zona euro și a avertizat că liderii europeni ar trebui să stimuleze creșterea economică în statele cu probleme cu injecții de capital și nu să impună programe severe de austerație. “Merkel, din nefericire, conduce Europa în direcția greșită”, a afirmat Soros pentru publicația germană Der Spiegel.

Dacă insistă pe austerație și nu stimulează creșterea economică prin injecții de capital, liderii europeni riscă să repete greșelile care au dus SUA în Mareea Depresiune din 1929, a subliniat Soros. El apreciază, de asemenea, că este o greșeală politică de a acorda Greciei împrumuturi la dobânzi ridicate care nu fac decât să acutizeze problemele statului elen. “Dacă Grecia intră în faliment, turbulențele se vor extinde în Italia și Spania, iar apoi Europa se va destrăma”, a avertizat el.

Beijingul ordonă băncilor să rostogolească muntele de datorii al orașelor pentru a preveni un val de falimente

Guvernul chinez a dat instrucțiuni băncilor să demareze un program mamut de rostogolire a creditelor municipalităților, amânând astfel scadența datorilor care au întunecat perspectivele economice ale țării pentru a se evita un val de defaulturi, scrie Financial Times.

Programul prin care China a răspuns crizei financiare mondiale a împovărat provinciile și orașele cu datorii de 1.700 de miliarde de dolari, ceea ce reprezintă aproximativ un sfert din PIB-ul național. Mai mult de jumătate din aceste împrumuturi ajung la scadență în următoarele trei ani.

În contextul în care unii analiști au avertizat că o rostogolire a creditelor va amâna doar rezolvarea problemei, consilierii guvernamentali consideră că în acest mod autoritățile de la Beijing vor avea mai mult timp la dispoziție pentru a găsi o soluție definitivă la problema datorilor. “Prelungirea adecvată a scadenței creditelor este în interesul băncilor”, spune Fan Jianping, economist-șef la State Information Care, o organizație de experți din cadrul agentiei guvernamentale de planificare.

Diamantele nu cunosc criza:**Profitul companiei De Beers a urcat cu 72%**

Profitul net al companiei De Beers, care controlează peste o treime din producția de diamante la nivel global, a crescut cu 72% anul trecut, de la 546 milioane dolari în 2010 la 939 milioane dolari, cererea pentru diamante fiind “exceptională”, în pofida situației economice.

Divizia care se ocupă de comercializarea diamantelor a avut anul trecut vânzări de 6,5 miliarde dolari, în creștere cu 27% față de 2010, potrivit cotidianului britanic Guardian, scrie Mediafax.

Chiar dacă cererea s-a redus usor în a doua jumătate a anului, De Beers a beneficiat de combinația dintre producția sub nivelul normal și “creșterea exceptionala a cererii de consum”, pentru a raporta un profit operațional în creștere cu 50%, la 1,27 miliarde de dolari.

Grupul minier Anglo American, care controlează 45% din De Beers, a semnat în noiembrie un acord cu familia Oppenheimer, fondatoarea De Beers, pentru preluarea participației de 40% detinută la companie. Statul african Botswana detine retul de 15%.

De Beers produce peste o treime din diamantele brute la nivel mondial în mine din Africa de Sud, Botswana, Namibia și Canada. Din minele controlate de De Beers, sau operate în cooperare cu alte companii, a fost extrasă anul trecut o cantitate de 31,3 milioane de carate, în scădere față de 33 milioane carate în 2010.

Principalul concurent la nivel mondial al De Beers este compania rusă Alrosa.

Ежемесячный
бюллетень НКФР –
январь 2012 г.

Информация о положениях
законодательства касательно
деятельности АО и
защиты прав акционеров

3

4

Миллиард лей
рынка страхования

5

Новый законопроект предлагает комплексное реформирование рынка капитала

*Интервью с Аурикой Дойна,
членом Административного
совета НКФР*

– В парламенте Молдовы находится на рассмотрении законопроект о рынке капитала. Насколько эта мера важна для реформирования национального рынка ценных бумаг?

– Важнее любого закона или реформы является понимание того, как остановить экономический спад и достичь роста экономики в условиях отсутствия достаточных источников финансирования. Почему именно рынок капитала играет значимую роль для экономического роста? Потому, что для модернизации национальной инфраструктуры, реконструкции дорог, развития производства, поддержания экономического дефицита в пределах, согласованных с МВФ, и т.д. необходимы крупные инвестиции, которые на сегодняшний день нельзя получить за счет одних только поступлений от налогов и пошлин. Необходим капитал и здесь, я считаю, наши усилия должны быть направлены на использование возможностей рынка капитала, на данный момент не полностью освоенных.

Реформирование рынка ценных бумаг играет огромную роль в деле поддержки реформ, преследующих цель стабилизации экономики и ее роста, создании крупных организаций, способных осуществлять серьезные местные инвестиции и привлекать зарубежные инвестиции и, в то же время, представлять инвестиционные возможности Республики Молдова на международном уровне.

Новый закон о рынке капитала предлагает комплексную реформу, направленную на модернизацию инфраструктуры, создание предпосылок для появления крупных инвесторов и публичных размещений, диверсификации

Продолжение на стр.2.

Обзор биржевых сделок за неделю

Объем биржевых торгов за период с 6 по 10 февраля 2012 года составил 278,2 тыс. леев. Всего зарегистрировано 20 сделок с акциями 9 эмитентов.

Объем Основной Секции биржи составил 268,4 тыс. леев. Рыночная цена акций «Moldova-Agroindbank» уменьшилась с 1245 до 1240 леев, и «Moldindconbank» – со 150 до 130 леев за акцию.

В Секции Прямых Сделок в рамках голосовых торгов проданы акции 2 эмитентов на сумму 9,8 тыс. леев. Ценные бумаги компании «Întreprinderea de transporturi auto nr. 1» продолжают реализовываться по 10 лей за акцию. Единым пакетом проданы 5,18% акций предприятия «Nord» (Окница) по цене 3 лея.

Фондовая биржа Молдовы

Редакция газеты Capital Market объявляет конкурс на создание web-страницы издания. Более подробную информацию и требования к потенциальным участникам конкурса можно получить по телефону 022 22 94 45 или по e-mail: redactor@capital.market.md.

Заявки принимаются до 15 февраля.

ООН окажет Молдове в 2013-2017 годы финансовую помощь в \$217,3 млн

Организация Объединенных Наций (ООН) окажет Молдове финансовую помощь в \$217,3 млн в период 2013-2017 гг. Это предусмотрено Рамочным соглашением партнерства «ООН-РМ» «К единству и действию», которое подписали в пятницу в Теленешти премьер-министр Владимир Филат и координатор-резидент ООН в РМ Каарина Иммонен (Kaarina Iimmonen).

Как сообщили «ИНФОТАГ» в пресс-службе правительства, около \$61,9 млн из \$217,3 млн будут предоставлены на реформы в секторе правосудия и прав человека; \$123,2 млн – на развитие человеческого капитала и социальную реабилитацию; около \$32,2 млн – на выполнение проектов по охране окружающей среды и управление рисками.

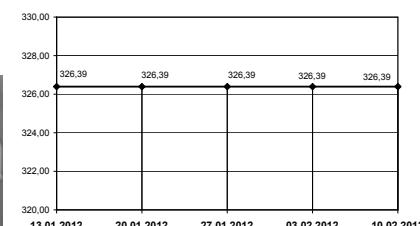
Премьер-министр поблагодарил ООН за поддержку, подчеркнув, что совместные проекты, которые предстоит выполнить, необходимо измерять сквозь призму качества жизни количеством тех, кто трудоустроился, кто вылечился в лучшей системе здравоохранения, кто преодолел бедность.

«В то время как ООН оказала помощь на сумму более \$100 млн в рамках первого соглашения, второе предусматривает удвоение помощи до \$217,3 млн на следующие пять лет. По данным за 2010 г., ООН предоставила 7% от официальной помощи на развитие РМ, то есть 25% объема технической помощи», – отметила Иммонен.

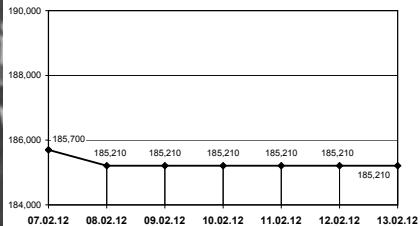

1 2 4 2 6 >

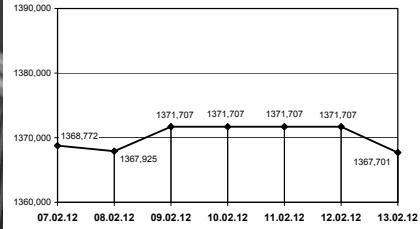
CNPF

Banking Stock Index –
InfoMarket

EVM-Composite

Курс валют
на 15.02.2012

Валюта	Ставка	Курс
Евро	1	15.5992
Доллар США	1	11.8212
Рубль российский	1	0.3945
Гривна украинская	1	1.4716
Лей румынский	1	3.5861

«Capital Market» теперь
во всех киосках Poșta
Moldovei и Moldpresa

Объявление

Редакция газеты Capital Market проводит тендер по отбору аудиторской компании для проведения аудита издания. Заявки принимаются до 23 февраля.

Контактный телефон:
22 77 58.

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Новый законопроект предлагает комплексное реформирование рынка капитала

Продолжение. Начало на стр. 1.

финансовых инструментов и лучшей защиты инвестиций в ценные бумаги. Положительный эффект заключается в отмене ряда запретов, применяемых на данный момент и неактуальных, а также в совершенствовании механизмов надзора и регулирования.

— Этот закон вводит радикальные изменения по сравнению с нынешней моделью рынка. Не создаст ли либерализация рынка более выгодные условия для нерезидентов профессиональных участников по сравнению с резидентами?

— Нынешняя структура рынка ценных бумаг отражает процесс массовой приватизации и её последствия. В результате, на сегодняшний день зарегистрировано около 2 миллионов миноритарных акционеров и ограниченное количество акционеров, держащих контрольные пакеты в акционерных обществах. Нынешний уровень развития рынка ценных бумаг можно охарактеризовать так: отсутствие крупных инвесторов и публичных размещений, отсутствие публичных эмиссий и ликвидных финансовых инструментов, неэффективное применение современных информационных технологий, низкий уровень доверия к инвестициям в финансовые инструменты и развитию корпоративных отношений.

Нынешнее регулирование устроено по сравнению с законодательством, применяемым в европейских государствах, особенно в том, что касается рыночной деятельности, условий осуществления операций с ценных бумагами, инфраструктуры рынка, проведения публичных предложений ценных бумаг и так далее. Сохранение существующей модели регулирования, разумеется, ограничивает доступ к местному рынку крупным инвесторам, которые обладают необходимыми знаниями и опытом, а также соответствующими финансовыми возможностями. Понятно, что этот подход не разделяют некоторые местные профессиональные участники, заинтересованные в сохранении ситуации, далекой от развития.

Конечно, нелегко будет внедрять опыт развитых рынков, которые складывались десятки и даже сотни лет. В то же время, понятно, что рынок ценных бумаг переживает трудные времена, будучи тесно связанным с экономическим развитием в целом. Из этих соображений новые регулирующие меры создают настоящие условия для внедрения требований к размеру капиталов сегодняшних профессиональных участников, а что касается условий деятельности, то они останутся прежними, как для местных, так и для иностранных профучастников.

— Учитывая ограниченные возможности небанковских брокерских компаний, насколько реально их соответствие новым требованиям к размеру капиталов?

— Нормы соответствия капитала, предлагаемые законопроектом о рынке капитала, установлены для обеспечения эффективного управления рисками в зависимости от деятельности и услуг, которые имеют право предоставлять инвестиционные общества.

Важным фактором успешного развития рынка капитала является создание компаний с высоким потенциалом, которые в состоянии разнообразить финансовые инструменты и обеспечить инвестиционный рост, сконцентрированные на улучшении стратегии

гибкости и операционной эффективности. Инновационные подходы и требования к сопутствующим рискам вынуждают вводить требования по финансовому укреплению инвестиционных обществ, лучшей деятельности в данной сфере, основанной на стандартах прозрачности и доверия.

Более того, появление этих требований является основным условием для обеспечения лучшей защиты прав инвесторов в ценные бумаги.

В то же время, при установлении этих требований мы исходили из намерения обеспечить реальные условия внедрения путем постепенного увеличения уставного капитала в течение 10 лет с момента вступления закона в силу с интервалами в 2 года. Сегодня все 11 небанковских брокерских компаний отвечают максимальным требованиям к собственному капиталу, установленным к обладателям лицензии категории «А» в размере 50 тысяч евро в левом эквиваленте.

Условиям лицензии категории «В» отвечают шесть небанковских брокерских компаний, где размер капитала составляет 125 тыс. евро в левом эквиваленте, и собственный капитал четырех компаний соответствует 7-му году со времени вступления в силу закона, то есть 94 тыс. евро в левом эквиваленте.

Сложнее будет получить лицензию категории «С». Так, согласно требованиям к размеру капитала для первого года с момента вступления в силу закона, только 8 небанковских брокерских компаний располагают капиталом в размере 110 тысяч евро, и одна компания располагает капиталом, необходимым для 5-го года с момента вступления в силу закона в размере 365 тысяч евро в левом эквиваленте.

— Согласно новым нормам, намечается создание нового единого центрального депозитария, который займется деятельностью по ведению реестров. Каковы были мотивы для этого решения?

— Инициатива по реформированию деятельности НДЦБ появилась одновременно с получением лицензии на право осуществления деятельности по ведению реестра и развивалась с проведением мер по его внедрению в автоматизированную систему межбанков-

ских расчетов. Дальнейшие преобразования требуют времени и значительных инвестиций для внедрения новых технологий, в особенности в модернизацию информационной системы, которая обеспечивает хранение в безопасности информации реестров держателей ценных бумаг, а также осуществления любой операции в связи с ними.

Согласно новым требованиям, центральный депозитарий будет заниматься ведением реестров держателей ценных бумаг, допущенных к участию в сделках на регулируемых рынках и альтернативных системах проведения сделок (MTF). Таким образом, наша цель заключается в упрощении клиринга и расчета финансовых инструментов на эффективной и четкой основе. Учитывая опыт европейских рынков или практику России, Казахстана, центральный депозитарий будет вести реестры, по крайней мере, компаний, находящихся в листинге, в целях эффективного осуществления операций и оптимизации расходов на операции после осуществления сделок.

С другой стороны, мы понимаем, что внедрение этой реформы не будет легким, ведь риски, связанные с обеспечением информационной целостности, означают, что необходимы хорошо продуманные меры и хорошо организованный процесс передачи реестров акционеров центральному депозитарию. Поэтому во время обсуждения законопроекта о рынке капитала рассматривались различные варианты, в том числе связанные с сохранением института регистраторов в сфере регулирования, однако на этом этапе окончательный вариант будет утвержден уже в парламенте.

— Согласно директивам ЕС и международному опыту в сфере корпоративного управления, широко применяется практика принудительного выкупа акций или сквиз-аут (от англ. squeeze-out — «вытеснение», «выдавливание»). Как новые меры отразятся на корпоративных конфликтах между мажоритарными и миноритарными акционерами?

— Решение ввести практику сквиз-аута, действительно,продиктовано последствиями кор-

продавать акции, он по-прежнему останется акционером общества. Предлагаемая мера вводит дополнительные права как для мажоритарных, так и для миноритарных акционеров, и ни в коем случае не должна пониматься как их обязанность. Во-вторых, мера направлена на совершенствование стандартов корпоративного управления, обеспечивая качество активных акционеров, которые знают, как управлять принадлежащей им собственностью, а также пользоваться правами, вытекающими из этого владения. Эти меры не будут распространяться на ценные бумаги, выпускаемые коммерческими банками, страховыми компаниями и организациями коллективного размещения в ценные бумаги.

— Объем сделок на внебиржевом рынке в прошлом году зарегистрировал значительный рост относительно биржевых сделок. Как Вы можете объяснить этот рост?

— На рост объема сделок на внебиржевом рынке повлияли сделки, осуществленные на основе судебных решений, чья доля составила 32,6%, и сделки вклада ценных бумаг как взноса в уставный капитал — 37,3% от общего объема зарегистрированных сделок. Другие сделки, в том числе правопреемство на ценные бумаги в результате роспуска или реорганизации юридического лица акционера, сделки выкупа ценных бумаг компанией, связанные с ее реорганизацией и/или истечением срока регистрации или зарегистрированных сделок. Падение отмечено в сделках купли-продажи, дарения и наследования.

Прямая передача собственности на ценные бумаги в результате сделок вклада ценных бумаг в качестве взноса в уставный капитал регулируется действующим законодательством, и подобные виды сделок встречаются и в международной практике как сделки, осуществляемые вне фондовой биржи или как прямые сделки, осуществляемые в рамках инвестиционного общества. Например, законодательство Российской Федерации устанавливает в качестве взноса в уставный капитал общества с ограниченной ответственностью ценные бумаги, а законодательство Румынии содержит нормы, позволяющие увеличение уставного капитала коммерческих обществ за счет натурального взноса, в роли которого может выступать любое имущество, оцениваемое в денежных средствах, в том числе ценные бумаги.

На рост объемов внебиржевых сделок оказала влияние норма, согласно которой акционерные общества закрытого типа, учрежденные до 01.01.2008, вправе сохранить закрытый оборот выпущенных ценных бумаг. Так что, более 50% общего числа акционерных обществ, зарегистрированных в Государственном реестре ценных бумаг, сохраняют оборот ценных бумаг при согласии акционеров.

В то же время, закрытый оборот ценных бумаг в акционерных обществах, которые сохранили действие этой нормы, ограничивает количество сделок и круг лиц, что отразилось на снижении сделок купли-продажи. Снижение сделок купли-продажи было обусловлено, также, уменьшением количества сделок с цennymi бумагами, приобретаемыми за имущественные бонусы, которые на условиях закона осуществляются на внебиржевом рынке.

**Беседовал
Геннадий ТУДОРЯНУ**

Национальная комиссия по финансовому рынку

БЮЛЛЕТЕНЬ • 1 • 2012

РЫНОК ЦЕННЫХ БУМАГ

ПЕРВИЧНЫЙ РЫНОК

В январе 2012 года в Государственном реестре ценных бумаг (ГРЦБ) Национальная комиссия по финансовому рынку (НКФР) зарегистрировала 6 дополнительных эмиссий акций на сумму 217,87 млн лей (Таблица №1).

Объем иностранных инвестиций, привлеченных посредством эмиссии ценных бумаг, составил в январе 2012 года 164,36 млн лей, или 75% от общего объема эмиссии акций.

ВТОРИЧНЫЙ РЫНОК

В январе 2012 года на вторичном рынке было осуществлено 322 сделки с ценными бумагами на общую сумму 6,18 млн лей, что в 3,6 раза меньше, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года (Диаграмма №1).

Объем биржевых сделок в январе 2012 года составил 2,64 млн лей или 43% от общего объема сделок, зарегистрированных на вторичном рынке (Диаграмма №2).

Доля сделок на биржевом сегменте составила 49% от общего количества сделок (Диаграмма №3).

БИРЖЕВОЙ РЫНОК

На биржевом рынке в январе 2012 года было зарегистрировано 159 сделок на общую сумму 2,64 млн лей.

Биржевой оборот снизился в 3,3 раза по сравнению с январем 2011 года (Диаграмма №4).

Таблица №1 Эмиссии ценных бумаг, зарегистрированные в ГРЦБ в январе 2012 г.

Наименование эмитента	Код ISIN ценных бумаг	Сумма эмиссии, лей	Кол-во размещенных ценных бумаг, единиц	Номинальная стоимость ценной бумаги, лей	Стоимость размещения ценной бумаги, лей	Уровень листинга на ФБМ
Дополнительные эмиссии акций						
S.A. „LIMI AUTOTEST”	MD14LITE1007	188500	1885	100	100	-
S.A. „MOLDAGROTEHNICA”	MD14ROTE1003	7108251	7108251	1	1	-
Î.M. C.A. „GRAWE CARAT ASIGURĂRÍ” S.A.	MD14GRAW1002	16203508	15100	1000	1073,08	-
S.A. „LUXCONSISTEM”	MD14LOSI1006	1001000	1001	1000	1000	-
Î.M. „GLASS CONTAINER PRIM” S.A.	MD14GACP1008	193087000	193087	1000	1000	-
S.A. „TERA-L”	MD14ERAL1007	282700	2827	100	100	-
Всего		217870959	7322151			

Таблица №2 Объем эмиссий ценных бумаг в январе 2008-2012 гг. (млн лей)

Вид эмиссии	2008	2009	2010	2011	2012	2012 г. по сравнению с 2011 г., %
Эмиссии, осуществленные при учреждении АО	2,27	1,00	0,88	-	-	-
Дополнительные эмиссии акций	20,50	0,74	0,03	145,80	217,87	149,4
Всего	22,77	1,74	0,91	145,80	217,87	149,4

Таблица №3 Вторичный рынок в январе 2008-2012 гг.

Показатель	2008	2009	2010	2011	2012	2012 г. по сравнению с 2011 г., %
Биржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	212	93	76	138	159	
Объем сделок (млн лей)	51,94	25,73	20,45	8,83	2,64	29,9
Внебиржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	1702	403	155	149	163	109,4
Объем сделок (млн лей)	40,28	26,63	1,49	13,36	3,54	26,5
Всего на вторичном рынке						
Кол-во сделок (единиц)	1914	496	231	287	322	112,2
Объем сделок (млн лей)	92,22	52,36	21,94	22,19	6,18	27,9

Таблица №4 Сделки, осуществленные с ценными бумагами акционерных обществ, включенных в листинг ФБМ, январь 2012 года

Наименование эмитента	Код ISIN	Кол-во акций, участвовавших в сделках, ед.	Объем сделок, лей	Цена одной акции, лей		Средняя цена 1 акции, лей	Номинальная стоимость, лей	Доля реализованных акций в общем кол-ве выпущенных акций, %	Кол-во сделок, ед.	Уровень листинга
				Мин.	Макс.					
Сделки, осуществленные посредством интерактивного рынка										
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	30	37500	1250	1250	1250	200	0,00	1	1
BC "BANCA SOCIALA" S.A.	MD14BSOC1004	658	197400	300	300	300	100	0,07	2	1
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14MICB1008	977	118740	120	150	121,54	100	0,02	4	1
Всего			353640						7	

В 2011 году снизилась предлагаемая цена при продаже частных домов

Предлагаемая цена при продаже частных домов снизилась в 2011 году в среднем на 1,4% – до 934 евро за кв. м, тогда как однокомнатных квартир – 886 евро, двухкомнатных – 870 евро и трехкомнатных – 804 евро за кв. м, передает «МОЛДПРЕС», цитируя Отчет о динамике рынка недвижимости Республики Молдова, подготовленный Агентством земельных отношений и кадастра (АЗОК).

В прошлом году цены на частные дома составляли от 869 евро за кв. м в январе до 935 евро – в декабре. Максимальный уровень был отмечен в июле – 980 евро за кв. м.

Частные дома в Кишиневе дороже квартир. Как показало исследование Агентства земельных отношений и кадастра, в 2011 году предлагаемая цена при продаже жилых домов составляла в сред-

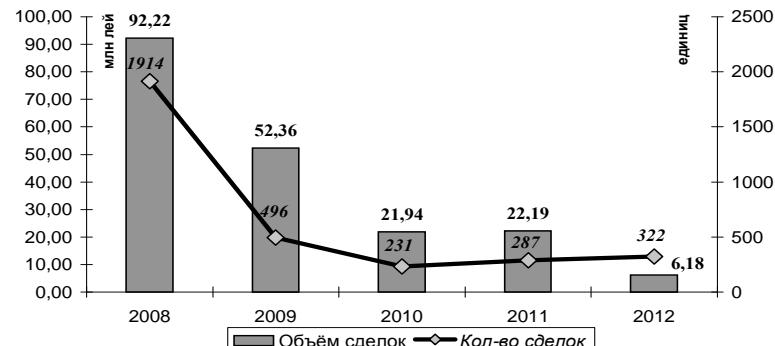
нем 934 евро за кв. м, тогда как однокомнатных квартир – 886 евро, двухкомнатных – 870 евро и трехкомнатных – 804 евро за кв. м.

В 2010 году прослеживалась тенденция к снижению предлагаемых цен при продаже примерно на 14% – с 1035 евро в январе, до 886 евро – в октябре. В конце года, однако, цены опять поднялись, составив 940 евро за кв. м. Экономический кризис больше всего коснулся рынка частных жилых домов в секторе Центру, где цены упали на 23%. В секторах Чокана и Телечентру цены снизились примерно на 20%.

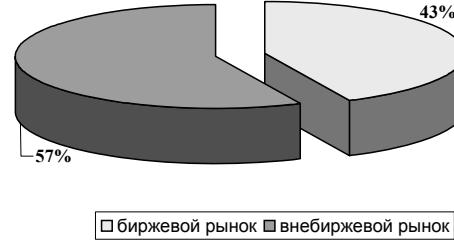
Коснувшись рынка жилой недвижимости, Агентство земельных отношений и кадастра от-

мечает, что предлагаемая цена на квартиры составляла в 2011 году в среднем 853 евро за кв.м, то есть на 1,5% ниже, чем в 2010 году. В прошлом году сохранялся более высокий спрос на квартиры площадью до 50-60 кв.м, а также увеличился период, за который продавались квартиры. Если в докризисные годы удавалось продавать квартиры за месяц или два, то теперь на это уходит 3-4 месяца, а то и больше. Как правило, продавцы стараются удержать цену. Так, если до кризиса они снижали цены на недвижимость, которую не могли долгое время реализовать, то теперь такая наблюдается очень редко и происходит лишь в случае вынужденной продажи.

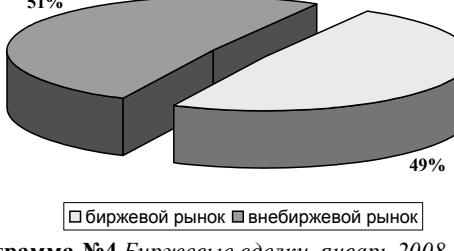
Диаграмма №1 Сделки на вторичном рынке ценных бумаг, январь 2008-2012 гг.

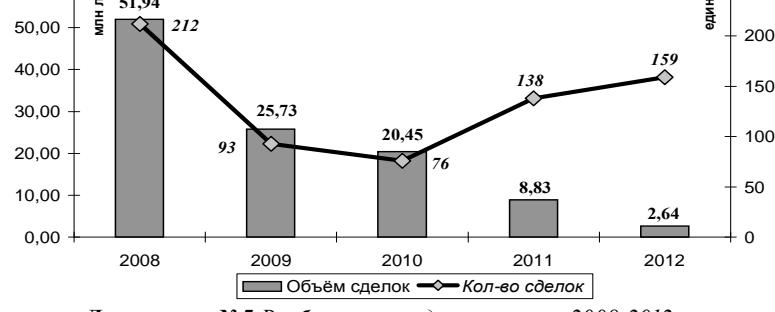
Диаграмма №2 Структура сделок на вторичном рынке, январь 2012 г. (по объему сделок)

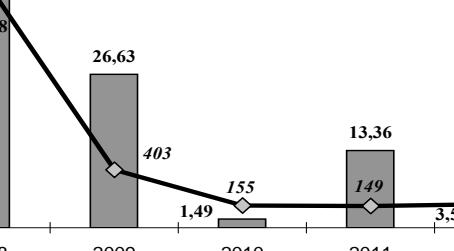
Диаграмма №3 Структура сделок на вторичном рынке, январь 2012 г. (по количеству сделок)

Диаграмма №4 Биржевые сделки, январь 2008-2012 гг.

Диаграмма №5 Внебиржевые сделки, январь 2008-2012 гг.

Вниманию акционерных обществ!

Информация о положениях законодательства касательно деятельности акционерных обществ и защиты прав акционеров

Газета Capital Market продолжает информировать акционеров, руководство акционерных обществ и всех заинтересованных лиц о деятельности акционерных обществ, защите прав акционеров. Сегодня мы поговорим о сделках компании с размещенными ценными бумагами (приобретение и выкуп акций), крупных сделках, конфликтах интересов.

(Продолжение.
Начало в I (420) от 11 января)

– Как осуществляются сделки с имуществом общества?

Сделки общества осуществляются на основе рыночной цены приобретаемого или отчуждаемого имущества.

Определение рыночной стоимости имущества, которое обращается на организованном рынке, осуществляется исходя из опубликованных цен этого рынка. Для определения рыночной стоимости имущества, которое не обращается на организованном рынке, может быть, а в случаях, предусмотренных Законом об акционерных обществах, иными законодательными актами или решением общего собрания акционеров, должна быть привлечена специализированная организация, которая не является аффилированным лицом общества.

Сделки общества с ценными бумагами, размещенными обществом, совершаются путем их приобретения, выкупа, конвертирования, консолидации и дробления. Общество обязано в течение 15 календарных дней со дня совершения любой сделки с размещенными им ценными бумагами сообщить об этом Национальной комиссии по финансовому рынку.

– Каковы условия приобретения обществом своих размещенных акций?

Приобретение обществом размещенных им акций осуществляется по предложению общества, посредством публичного предложения на вторичном рынке, если законодательством не предусмотрено иное.

Решение о приобретении обществом размещенных им акций принимается:

а) общим собранием акционеров – при приобретении размещенных акций в целях уменьшения уставного капитала или уступки акционерам и работникам общества определенного количества собственных акций;

б) советом общества – при приобретении размещенных акций в целях предотвращения падения курса согласно законодательству о ценных бумагах.

В решении общества о приобретении размещенных им акций должны быть определены их классы и количество, цена приобретения, форма оплаты и срок, в течение которого осуществляется приобретение. Цена приобретения должна соответствовать рыночной стоимости акций, а срок приобретения должен быть не менее одного месяца. В случае, когда акции не имеют рыночной стоимости, цена приобретения определяется компанией по оценке ценных бумаг и относящихся к ним активов.

Общество обязано довести до

сведения каждого акционера, либо его законного представителя, либо номинального владельца акций предложение о приобретении акций общества, находящихся в обращении, и/или опубликовать свое предложение.

Если общее количество акций, в отношении которых от акционеров поступили заявления о продаже, превышает количество акций, которое объявлено обществом к приобретению, акции приобретаются пропорционально их количеству, указанному в каждом из заявлений.

– Есть ли запреты, связанные с выкупом обществом своих акций?

Общество не вправе приобретать размещенные им акции:

1) в течение одного месяца со начала размещения акций дополнительной эмиссии, в процессе размещения этих акций, а также в течение одного месяца после их размещения;

2) если по последнему балансу:

а) общество является неплатежеспособным либо приобретение размещенных акций приведет к его неплатежеспособности;

б) стоимость чистых активов общества ниже размера его уставного капитала либо будет ниже после приобретения размещенных акций;

3) если в результате такого приобретения количество казначейских акций превысит предел 10 процентов уставного капитала общества за исключением ситуаций, когда приобретение производится в целях уменьшения уставного капитала или передачи акционерам и работникам общества определенного количества собственных акций и/или в целях предупреждения падения их курса согласно законодательству о ценных бумагах.

Кроме того, Закон предусматривает для некоторых акционеров обязательный выкуп акций.

– Каковы условия обязательного приобретения акций для акционеров общества?

Лицо, которое самостоятельно или совместно со своими аффилированными лицами приобрело более 50 процентов общего количества находящихся в обращении голосующих акций общества, соответствующего одному из критериев, предусмотренных частью (2) статьи 2 Закона об акционерных обществах, обязано в течение трех месяцев со дня регистрации в реестре акционеров приобретения акций предложить остальным акционерам продать ему принадлежащие им голосующие акции, если законодательством не предусмотрено иное.

Публичное предложение на вторичном рынке, указанное выше, в письменной форме направляется всем акционерам,

владеющим голосующими акциями общества, либо их законным представителям, либо номинальным владельцам акций и/или публикуется в печатном органе, определенном уставом общества.

Срок действия публичного предложения на вторичном рынке должен быть не менее 30 и не более 60 календарных дней со дня опубликования. Все заявления акционеров о продаже принадлежащих им акций на условиях публичного предложения на вторичном рынке, поступившие в указанный срок, подлежат удовлетворению.

До выполнения требований, указанных выше, собственник более 50 процентов от общего количества голосующих акций общества, совместно со своими аффилированными лицами, имеет право голоса на общем собрании акционеров в пределах 25 процентов находящихся в обращении голосующих акций общества. Общее количество голосующих акций, принадлежащих указанным лицам, будет приниматься в расчет только для установления кворума при проведении общего собрания акционеров.

Другие требования к приобретению крупных пакетов акций предусмотрены законодательством о рынке ценных бумаг и решением о выпуске акций.

– Когда общество обязано выкупить свои размещенные акции?

Согласно ст. 79 части (2) Закона об акционерных обществах, общество обязано выкупить размещенные им акции в случае:

а) наступления срока выкупа акций, предусмотренного уставом общества, или

б) внесения в устав общества изменений, ограничивающих права акционеров, или

в) конвертирования акций одного класса в акции другого класса, или

г) совершения обществом крупной сделки, предусмотренной пунктами а) и б) части (1) статьи 82, или

д) реорганизации общества по решению общего собрания акционеров;

е) непринятия, по требованию акционеров, решения о соответствии общества положениям части (6) статьи 39, которая гласит, что если по окончании двух следующих друг за другом финансовых лет, за исключением первого финансового года, стоимость чистых активов общества, по данным годового баланса общества, оказывается ниже размера уставного капитала, любой акционер общества имеет право потребовать у общего годового собрания акционеров принятия одного из следующих решений:

а) об уменьшении уставного капитала;

б) об увеличении стоимости чистых активов путем внесения акционерами общества дополнительных вкладов в порядке, предусмотренный уставом общества;

в) о роспуске общества.

Акционер вправе требовать выкупа принадлежащих ему акций, если он:

а) не был допущен без законных оснований к участию в общем собрании акционеров, на котором было принято одно из решений, предусмотренных пунктами выше;

б) голосовал против принятия решения, предусмотренного пунктами выше, и/или голосовал за принятие решения, предусмотренного пунктом е) и потребовал выкупа акций в срок, предусмотренный частью (6);

в) выразил свое несогласие с решением совета общества о заключении крупной сделки.

Акционер не вправе требовать выкупа принадлежащих ему акций в случае, если принимается решение о роспуске общества.

– Каковы условия выкупа обществом размещенных акций?

Выкуп акций имеет место только в случае осуществления события, обусловившего заявление о выкупе.

Выкуп акций общества осуществляется по их рыночной стоимости, если законодательством не предусмотрено иное. В случае, когда акции не имеют рыночной стоимости, цена выкупа равна средневзвешенной цене, определенной с использованием по крайней мере двух критериев из следующих:

а) средневзвешенной цены акций в сделках за последние 12 месяцев, предшествовавших дате объявления предложения;

б) стоимости чистых активов, приходящейся на одну акцию, согласно последнему аудиту финансового состояния эмитента;

в) оценочной стоимости акций, определенной не аффилированной эмитенту и офертенту компанией по оценке ценных бумаг и относящихся к ним активов.

Срок подачи акционерами заявлений о выкупе принадлежащих им акций определяется уставом общества и должен быть не менее двух месяцев со дня принятия общим собранием акционеров или советом общества одного из решений, предусмотренных пунктами б) – е) части (2) статьи ст. 79 Закона об акционерных обществах (см. выше).

Срок оплаты акций не должен превышать трех месяцев со дня наступления события, обуславившего выкуп.

(Продолжение
в следующем номере)

Дополнительные
вопросы можно направлять
в адрес редакции
(e-mail: capital@market.md
или факс: 022 220 503).

Компании из 10-ти стран примут участие в международной выставке «MOLDAGROTECH»

Около 100 компаний из десяти стран примут участие в XXII Международной специализированной выставке-ярмарке машин, оборудования и технологий для агропромышленного комплекса «MOLDAGROTECH (spring)», которая пройдет 15-18 февраля в Международном выставочном центре «Moldexpo» в Кишиневе, информирует «МОЛДПРЕС».

Организатором выставки выступил МВЦ «Moldexpo» при поддержке Министерства сельского хозяйства и пищевой промышленности. Генеральный директор «Moldexpo» Аркадий Андроник отметил недавно на пресс-конференции, что в экспозиции участвуют компании из Австрии, Венгрии, Германии, Испании, Молдовы, Польши, России, Румынии, Украины и Чехии. «Выставка «MOLDAGROTECH» проводится два раза в год: весной, перед началом полевых работ, и осенью, после уборки урожая. Весенняя выставка призвана обеспечить потребности сельхозпроизводителей в технике, семенном материале и удобрениях», – сказал он.

Заместитель министра сельского хозяйства и пищевой промышленности Виорел Гуцу, в свою очередь, отметил, что эта выставка является авторитетнейшим и одним из самых престижных мероприятий МВЦ «Moldexpo», и на протяжении уже более 20 лет отражает ключевые тенденции развития агропромышленного комплекса Молдовы. Замминистра подчеркнул важность и целесообразность этой выставки для агропромышленного сектора страны, отметив, что она «уже стала традицией и очень полезным инструментом для фермеров в подготовке к весенним работам».

В рамках выставки будет представлена техника и сельскохозяйственные машины, оборудование для элеваторов, системы ирригации, оборудование для животноводства, средства защиты растений и удобрения, посевной и посадочный материал, технологическое оборудование для предприятий перерабатывающей промышленности и др.

Разнообразная и насыщенная программа деловых мероприятий позволит участникам выставки и специалистам расширить и усовершенствовать свои знания рынка сельскохозяйственной техники, узнать о новых технологиях, а также получить квалифицированную информацию и рекомендации от представителей профильного министерства и экспертов. Пройдет конкурс «Util pentru Moldova», призванный способствовать решению актуальных проблем по техническому и техническому оснащению агробизнеса республики, а также ряд семинаров.

Следующая, XXIII Специализированная международная выставка «MOLDAGROTECH» пройдет 24-27 октября одновременно со специализированной международной выставкой-ярмаркой «FARMER».

Милиард лей рынка страхования

В конце прошлого года объём рынка страхования превысил миллиард лей. По предварительным данным Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР), в прошлом году рост составил 9,7% против 2010 года. Что означает этот показатель для молдавского страхового рынка? Стал ли он платформой, где действуют «слоны», или пока тут работают «пчелы», трудолюбивые, но, всё же, маленькие?

МИЛЛИАРДНОЕ СТРАХОВАНИЕ

Серджиу Пушкуца, председатель Союза страховщиков Молдовы, считает, что миллиард леев для рынка страхования Молдовы означает положительную динамику, а еще больше – стабильность рынка. Можно говорить о тенденции роста во второй половине прошлого года. Эта ситуация отражает экономические возможности страны, а также возможности граждан по потреблению страховых продуктов.

Такого же мнения придерживается и Владимир Штирбу, глава Главного управления надзора за страхованием при Национальной комиссии по финансовому рынку. По его словам, сама по себе цифра носит скорее символическое значение, так как, по его мнению, «более важным является то, что удалось сохранить тенденцию роста на фоне сложной экономической ситуации в регионе, оказывавшей влияние и на экономику Молдовы».

В. Штирбу уверен, что рынок сохранит стабильность, и это должно укрепить доверие потребителей страховых услуг. Цель осуществляемых ныне реформ заключается также и в том, чтобы укрепить рынок страхования, и без проблем пережить нынешний кризис.

«В соотношении с внутренним валовым продуктом, уверен, что одного миллиарда лей мало, ведь доля страхования составляет всего 1,4%, и по сравнению с показателями стран региона мы в состоянии практически удвоить показатель», – сказал В. Штирбу.

Евгений Шлопак считает, что это «слишком запоздалое явление в экономической жизни страны». Если детально изучить данный объем, и соотнести его с размером ВВП 2011 года, становится очевидно, что страхование не

имеет огромного значения, особенно если сравнить проникновение на одного жителя (которое в нашей стране довольно низкое) с соответствующим показателем в соседних странах (Румыния, Украина и т.д.). «Инвестиционная роль страховщиков также оставляет желать лучшего как в плане продвижения соответствующего риска управления, так и в плане величины, полностью соответствующей очень скромному инвестиционному потоку 2011 года...»

«Необходимо много работать для достижения настоящих рекордов, а не спонтанных. Многие коллеги уже признали, что в так называемой «наличной брутто-премии» присутствует балласт минимум в 25% премии, которую страховщики никогда не смогут перевести в категорию «полученной премии», таким образом, если применить математику или точнее говоря, простую арифметику, можно увидеть, что происходит на самом деле», – заявил Е. Шлопак.

Вячеслав Гамуарарь, управляющий партнер В.А.Р. "Coverins", считает, что превышение цифры в 1 млрд лей является символическим достижением, представляя собой преодоление психологического барьера. «Не нужно забывать, что

представленная цифра представляет собой начисления, а никак не реальную выручку от страховых премий. Настоящим достижением было бы фактическое получение суммы более чем в 1 млрд лей», – рассуждает Гамуарарь.

... И ДОСТИГЛИ УВЕЛИЧЕНИЯ

На вопрос о том, является ли 20 лет продолжительным или коротким сроком для достижения суммы в один миллиард лей, Владимир Штирбу заявил, что страхование является составляющей частью финансовой системы страны, которая находится в прямой зависимости от развития национальной экономики в целом, соответственно, поэтому данный период можно считать достаточным.

«С другой стороны, показатель доли услуг по страхованию в ВВП говорит о том, что не удалось достичь всеобщего осознания страхования (населением, экономическими агентами, факторами решения различных уровней) в качестве эффективного инструмента защиты от рисков, и соответствующий период развития сильно затянулся», – считает Штирбу.

Сергей Пушкуца утверждает, что, все же, период слишком долгий. «Запасы традиционных продуктов, на которых основывается рост рынка страхования Молдовы, иссякают, а качественный рост рынка страхования в нашей стране может быть гарантирован лишь развитием и диверсификацией продуктов страхования: страхования жизни, страхования имущества – в случае если этот тип страхования будет обязательным, страхования сельского хозяйства, которое слишком незначительно для аграрной страны, страхования здоровья посредством частных страховых компаний», – отмечает Пушкуца.

По его словам, существует два пути развития рынка страхования Республики Молдова: стремительный рост экономики страны и доходов населения, что маловероятно, или как уже говорилось выше – диверсификация продуктов страхования.

Евгений Шлопак сказал, что несмотря на то, что передовые технологии все чаще используются во всех областях, эта тенденция развивается очень медленно, и элементарные вопросы не решаются годами.

«Например, вопрос информационной системы, предназначенный для обслуживания обязательного автострахования, до сих пор не решен. И деньги на это выделены, и набраны необходимые специалисты, нет лишь желания ответственных лиц. Таких отрицательных примеров множество, и большинство из них имеет характер человеческого фактора или административного. Мы много учимся, но слишком мало реализуем из полученных знаний, сталкиваемся с отсутствием общей экономической культуры, где страхование занимает обычно последнее место», – считает Евгений Шлопак.

По словам Вячеслава Гамуараря, рынок прошел длинный путь прежде чем достичь данной цифры. Если бы все вовлеченные

представители играли, а именно профессиональные операторы и власть по надзору, предприняли бы конкретные меры, провели бы адекватную и последовательную политику, то этого показателя можно было бы достичь как минимум четыре года назад.

«На протяжении 20 лет было сделано очень мало как для продвижения имиджа страхования как финансового института в нашем обществе, так и для роста уровня привлекательности и кредитоспособности местных страховых компаний. Еще одним серьезным препятствием является консерватизм и слабая диверсификация местного рынка страхования, наличие нелояльной конкуренции», – заметил также Гамуарарь.

МЕЖДУ «СЛОНАМИ» И «ПЧЕЛАМИ»

По словам Пушкуца, четырьмя «слонами», достигшими на рынке страхования прибыли в миллиард лей, являются страхования по типу ОСАГО, «Зеленая карта», КАСКО. «Не следует оставлять без внимания и страхование жизни», – считает Пушкуца.

О том, кто именно являются этими «четырьмя слонами» на рынке страхования Молдовы, Евгений Шлопак сказал: «Трудно сказать, бесспорным является то, что до «слонов» есть еще и «пчелы», которые в нашем случае больше всех способствуют сохранению стабильности компании и рынка в целом».

«Прежде чем назвать «слонов», на мой взгляд, необходимо немного вернуться к предыдущим вопросам. Сегодня страховщики работают преимущественно с классами обязательного автострахования. Было бы хорошо, если бы более половины рынка составляло комплексное коммерческое страхование, страхование имущества, рисков в сельском хозяйстве, страхование от несчастных случаев, страхование общей ответственности, жизни и т.д. В процессе интегрирования национальной экономики в мировую оптимизируется и портфель рынка страхования в Молдове, который стабилизируется и укрепится, и не в последнюю очередь повысится его инвестиционная привлекательность. Вот почему сегодня воздерживаюсь называть «слонов».

Вячеслав Гамуарарь считает, что фактически существует пять «слонов», состав которых не меняется уже на протяжении многих лет, это общества которые стали местными брендами индустрии страхования: Moldasig, ASITO, Grawe-Carat, Moldcargo и Donaris Group.

«Обязательное страхование все еще занимает значительную долю на рынке, в отличие от добровольного. Это не представляло бы проблему, если бы внутренняя и внешняя автогражданская ответственность не формировала бы практически полностью сегмент обязательного страхования. Что касается других видов обязательного или добровольного страхования, тут есть над чем поработать и есть серьезные резервы», – заметил В. Гамуарарь.

Владимир Штирбу заявил, что если говорить о продуктах страхования, то, конечно же, рынок основывается на автостраховании (внутреннее страхование ОСАГО, «Зеленая карта» и КАСКО), после которого можно выделить страхование имущества, страхование лиц (жизни, здоровья и страхование от несчастных случаев), а также страхование гражданская ответственности (помимо автострахования). С точки зрения управления, однако, результаты обусловлены совокупными усилиями всех операторов рынка, в особенности множества лиц, участвующих в крайне сложном процессе продажи страховых продуктов, и государства, которое создало законодательную базу, благоприятную для работы страховщиков.

«Это правда, что доля обязательного страхования в структуре продуктов страхования в стране является значительной, и этот факт характерен для всех стран с переходной экономикой.

«Это правда, что доля обязательного страхования в структуре продуктов страхования в стране является значительной, и этот факт характерен для всех стран с переходной экономикой.

Впрочем, во многих странах, включая страны ЕС, страхование рисков, вызванных в первую очередь источником повышенной опасности – обязательно, я имею в виду обязательное страхование автогражданской ответственности. Правительства этих государств заботятся о своих гражданах, которые могут стать жертвами дорожно-транспортных происшествий, таким образом, компенсация по возмещению ущерба посредством страхования установлена законом. Более того, ни один иностранный гражданин, желающий перемещаться на автомобиле по территории ЕС, не сможет это сделать, если у него нет обязательного страхования автогражданской ответственности», – утверждает Штирбу.

По его словам, в отличие от государств ЕС, наши усилия по развитию добровольного страхования являются недостаточными, и здесь нам необходимо сослаться на ряд факторов, которые приводят к подобному положению вещей, а это уже тема отдельного разговора.

ЧТО ДЕЛАЮТ БРОКЕРЫ

Каков же вклад брокеров в достижении данной цифры? Владимир Штирбу утверждает, что в последние годы доля страховых услуг, приобретенных потребителями посредством страховщиков, выросла, что говорит о целесообразности существования посреднических учреждений в страховании.

«Так как брокераж находится только на начальном этапе своего развития, не все идет так хорошо, есть недочеты в работе страховщиков. Мониторинг соблюдения действующего законодательства страховыми брокерами выявляет ситуации, когда некоторые брокеры недостаточно подготовлены по вопросу посредничества, другие же работают лишь в области автострахования, фактически предлагают услуги, свойственные какому-либо страховому агенту. Следовательно, брокеры в страховании неминуемо пройдут через процедуру отбора по соответствию правилам рынка, а государства и потребители заинтересованы в том, чтобы после качественного преобразования рынка он стал более развитым и на нем работали профессиональные операторы», – отметил Штирбу.

Сергей Пушкуца считает, что брокеры укрепляют свои позиции в области сетей доставки продуктов, однако не привлекают внимание к своему статусу и роли брокеров как представителей клиентов, посредников при наступлении страхового случая. Они делают ставку на продажу обязательного страхования, так что 15-20% рынка занимают брокеры.

По мнению Евгения Шлопак, институт брокеража должен выполнять особенную миссию в рыночной экономике переходного типа. «Эти учреждения появились в Молдове не так давно, и лично я считаю, что они развиваются односторонне, будучи нацеленными на потребление, и они не сочетают интересы экономических агентов и граждан с возможностями местных и иностранных страховых компаний. Так же, их деятельность еще не стала отправным пунктом в том, что касается управления рисками менеджмента в различных малых, средних и крупных предприятиях из разных отраслей национальной экономики. Институт брокеража не продвигается в страховании, соответственно, не принимается населением культуры страхований, необходимость защиты посредством применения рычагов в данной области, выполняются лишь элементарные вещи – продаются то, что покупается, и здесь деятельность сосредоточена преимущественно на секторе обязательного автострахования.

Но необходимо признать, что вклад брокеров в конечном итоге довольно значителен, существуют ожидания и в отношении качества», – считает Шлопак. «Трудно определить реальный вклад брокерских компаний. Думаю, реальный показатель составляет 15-20% от всех начисленных брутто-премий. Несмотря на то, что «друзья» брокеров считают по-другому, я с уверенностью заявляю, что часть брокеров вносила и будет в дальнейшем вносить серьезный вклад в продвижение страхования в обществе», – говорит Вячеслав Гамуарарь.

НЕКОТОРЫЕ КОМПАНИИ ЗАЯВИЛИ О МИЛЛИАРДЕ

На вопрос о том, что значит данная цифра для компании ASITO, учитывая то, что она является второй крупной компанией на местном рынке страхования, Евгений Шлопак ответил, что в данном утверждении слишком много пафоса, так как подобные сравнения могут проводиться лишь при наличии зрелых, развитых рынков страхования, а не тогда, когда поспешно накапливаются неоправданные риски.

«В 2011 году нашей главной задачей была реструктуризация принадлежащего нам портфеля, мы тщательно изучили и отобрали партнеров по бизнесу, и если даже мы немного потеряли в количественном отношении, явно улучшилось качество управляемых нами рисков. Несмотря на требования увеличить технические запасы почти на 20 миллионов лей, прошедший год мы завершили с прибылью и без задолженностей по выплате ущерба», – заключил Евгений Шлопак.

На тот же вопрос о значении достижения данной цифры для компании "Coverins" Вячеслав Гамуарарь ответил просто: «Для В.А.Р. "Coverins" SRL достижение данного показателя не представляет ничего особого, способного повлиять определенным образом на бизнес компании. Это лишь результат вклада нашей компании и других коллег по цеху – страховщиков и брокеров».

Татьяна СОЛОНЯРЬ

Несмотря на усиление рисков, экономика Молдовы продолжает расти

Республика Молдова, граничащая на западе с Румынией и на севере, востоке и юге – с Украиной, какое-то время осуществляет спокойно и последовательно ряд экономических реформ, пользующихся поддержкой программы, рассчитанной на три года и финансируемой МВФ посредством расширенного механизма кредитования (ЕЦФ).

Страна тягнется к более глубокой интеграции с Европейским Союзом и за последние два года зарегистрировала серьезный экономический рост, но сегодня борется с все более углубляющимися рисками, с одной стороны, вызванными торможением экономического роста в мировом масштабе и продолжающимся экономическим кризисом в Европе и, с другой стороны – необходимостью перейти на следующий этап реализации реформ.

В нижеследующем интервью Николай Георгиев, глава миссии МВФ в Молдове, высказал свое мнение относительно прогресса, достигнутого Молдовой, и будущих реформ, необходимых для сохранения стабильности и поддержки целостного и устойчивого экономического роста.

– В прошлом году Республика Молдова зарегистрировала экономический рост в размере 6%, а в 2010 году этот показатель составил свыше 7%. Как Вы объясните столь хороший результат?

– Хорошие экономические результаты в течение двух лет подряд обусловлены в большей степени успешной политикой правительства в сфере стабилизации экономики и улучшения делового климата. Частное потребление, инвестиции и экспорт значительно выросли. Так, экспорт в 2011 году вырос более чем на 40% по сравнению с предыдущим годом, что стало следствием развития производственных мощностей и более широкого доступа на рынки Европейского Союза и СНГ. Упала безработица, сегодня она составляет около 5%-6%, то есть самый низкий уровень с 2008 года.

– Каковы основные цели программы МВФ, и каковы уже достигнутые результаты?

– Программа, утвержденная в начале 2010 года, предлагает четыре ключевые цели. Первая заключается в восстановлении бюджетно-налоговой устойчивости одновременно с увеличением объемов публичных инвестиций и направленной социальной помощи. Вторая состоит в удержании инфляции под контролем и восстановлении международных резервов по защите экономики в случае внешних шоков. Третья заключается в поддержании финансовой стабильности путем укрепления банковского надзора, четвертая – в повышении возможностей экономического роста путем реализации структурных реформ.

До сих пор получены хорошие результаты. Бюджетный дефицит снизился на две трети по сравнению с 2009 годом, по большей части, благодаря снижению расходов правительства более чем на 6% от ВВП. В то же время, объем публичных инвестиций увеличился примерно на 20% в реальном исчислении. И расходы, связанные с программами социальной помощи, заметно увеличились.

Новые нормы удержания инфляции, принятые Национальным банком Молдовы, повысили возможности банка контролировать инфляцию. После нескольких лет инфляции в размере более 10%, в 2010-2011 гг. инфляция упала примерно до 8%. Бдительный надзор центробанка и хорошие регуляторные нормы позволили определить на начальном этапе проблемы в некоторых банках и своевременно принять жесткие меры. Более того, валовый объем международных резервов достиг рекордной цифры в 2 миллиарда долларов США.

Все же, еще есть над чем пора-

ботать. В первую очередь, правительство должно довести до конца процесс бюджетно-налоговой консолидации. До завершения программы МВФ, бюджетный дефицит должен составлять менее 1% ВВП. Предполагаем и дальнейшее падение уровня инфляции, до уровня, прогнозируемого центробанком, в районе 5% в результате улучшения норм удержания инфляции. В конце концов, требуется постоянные усилия для упрощения реструктуризации рискованных банковских кредитов и для повышения прозрачности информации о собственниках банков.

– **Каковы возможные риски для Республики Молдова в 2012 году, в особенности на фоне тревожных тенденций в мировой экономике?**

– Основным фактором риска является возможность дальнейшего ухудшения перспектив мировой экономики. Например, если глубокая рецессия в Европейском Союзе ударит по экономикам России и Украины, тогда Молдова испытает экономический спад, обусловленный сильным падением объемов денежных переводов из-за рубежа, экспорта и притока частного капитала. Таким образом, появится давление на бюджет и, возможно, на банки, если дебиторам не удастся вернуть взятые кредиты.

За последние два года власти накопили достаточно сил для того, чтобы противостоять этому: были накоплены дополнительные валютные резервы, снижен бюджетный дефицит, а показатели достаточности банковского капитала и ликвидности в банковском секторе достаточно высоки. Наряду с восстановлением доступа к официальному внешнему финансированию, эти амортизационные факторы должны сыграть свою роль при сопротивлении возможным экономическим шокам.

– **Амбициозная программа реформирования, в том числе реформа образования и системы социальной помощи, поможет правительству выровнять бюджет. Будут ли защищены уязвимые слои населения?**

– Да, программа МВФ предполагает цель защитить наиболее обездоленные слои населения. Программа, разработанная в тесном сотрудничестве с экспертами Всемирного банка, предусматривает постепенный переход от старой плановой экономики, дававшей номинальные социальные преимущества по категориям населения, независимо от уровня их доходов или принадлежащих им активов к социальной помощи, предназначенной самым бедным людям, выявленным в результате

косвенной оценки доходов. Помощь должна быть направлена на тех, кто действительно нуждается в социальной помощи. Правительство должно уделить внимание тем, чтобы не оставить без поддержки тех, кто не может сам себя обеспечить.

В секторе образования необходимы реформы для повышения качества и снижения излишних трат. 9% от ВВП Молдовы предназначены для образования, что вдвое больше, чем в среднем по региону. Большая часть финансирования используется неэффективно – на содержание слишком громоздких зданий и школ с малочисленными классами, в ряде случаев в классе учатся всего по 5-6 учеников. Кроме снижения расходов на полпроцента от ВВП в год, реформа предполагает повысить качество образования путем предоставления большего финансирования более крупным школам.

– **Банковская система Республики Молдова в целом здоровая, но попытки мошенничества в этой сфере ставят вопрос о регулировании и надзоре в финансовом секторе. Каковы рекомендации МВФ?**

– Летом 2011 года неизвестные лица смогли отнять значительные пакеты акций у других акционеров. В ответ на эти инциденты, власти приняли ряд поправок в законодательство и регуляторные нормы с тем, чтобы предотвратить в будущем подобные попытки. Должны быть реализованы при технической поддержке МВФ и другие меры по укреплению системы раскрытия информации об акционерах банка, чтобы пересмотреть критерии соответствия акционеров и ввести более эффективные санкции.

– **Правительство предлагает обеспечить рост ВВП на 12 процентных пунктов и снизить уровень бедности ниже 15% населения до конца 2012 года. На сколько реальны эти цели?**

– Реальные. Новая Национальная стратегия развития на 2012-2020 годы, созданная вместо предыдущей, истекшей в конце прошлого года, предлагает как главную цель завершение процесса преобразования Республики Молдова в полностью работоспособную рыночную экономику.

Что касается уровня бедности и других. Задача по развитию тысячелетия, Молдова уже достигла большинства целей, поставленных на 2010 год. Точно можно сказать, что достижение Целей по развитию тысячелетия на 2015 год возможно, если будет успешно реализована Национальная стратегия развития.

Издание “IMF Survey online” – 13 февраля 2012 года

Обнародован

Дополнительный меморандум с МВФ об экономической и финансовой политике

Дополнительный меморандум об экономической и финансовой политике, подписанный 12 января 2012 года, обнародован недавно. В соответствии с документом, власти страны обязуются действовать в целях достижения поставленных задач и предпринять дополнительные меры для выполнения намеченного, передает «МОЛДПРЕС», цитируя официальный сайт представительства МВФ в Кишиневе.

На официальном сайте представительства МВФ в нашей стране размещен Дополнительный меморандум и отчет последней оценочной миссии фонда. Правительство и Национальный банк Молдовы взяли на себя обязательство предоставлять МВФ в ходе внедрения программы информацию для мониторинга прогресса. Также исполнительный орган и Центробанк страны будут консультироваться с МВФ по проводимой экономической политике и после истечения срока действия программы.

В меморандуме говорится, что замедление темпов экономического развития в мире, «по всей вероятности, скажется и на экономическом росте Молдовы», поэтому предполагается, что рост ВВП в 2011 году окажется до 6%, и до 3,1% – в 2012 году. В то же время, по прогнозам правительства, возможно сокращение внутреннего спроса и дефицита текущего счета на 10,5%.

Согласно документу, упор будет сделан «на сохранении макроэкономической стабильности, укреплении публичных финансов, усилении структурных преобразований, чтобы поддержать налогово-бюджетную стратегию и рост, а также на укреплении стабильности финансового сектора». Молдавские власти обязуются ускорить процесс реформирования налогового администрирования, и ставят перед собой задачу сократить дефицит бюджета примерно до 0,9% ВВП в 2012 году и до 0,75% – в среднесрочной перспективе. «Такой уровень обеспечил бы жизнеспособность бюджета и позволил не прибегать к экстренной помощи извне», – говорится в цитируемом документе.

До конца июня 2012 года предстоит утвердить Среднесрочные бюджетные рамки на 2013-2015 годы; они будут предусматривать дефицит бюджета в размере примерно 0,75% ВВП. Кроме того, для фонда заработной платы и на расходы на товары и услуги будет установлен определенный потолок, а капитальные расходы предполагается увеличить к 2015 году до 6,25% ВВП. Новый закон о публичных финансах и налогово-бюджетной ответственности парламент страны должен принять до конца марта 2012 года.

Дополнительный меморандум предусматривает, что в случае оформления медицинского отпуска увеличится до трех число дней, которые оплачиваются работодателем, а при первичном посещении незастрахованных пациентов будет введена плата в размере 20 леев. В нынешнем году число работников в госсекторе будет ограничено – 208700 человек, число работников в сфере образования – 125900 человек; при этом прием на работу непреподавательского состава будет временно приостановлен.

С учетом вероятности снижения инфляционных рисков НБМ обязуется и далее ослаблять денежную политику. В соответствии с цитируемым документом, правительство возобновит договор с консультантом по вопросам приватизации, и потребует от него составить план действий и график приватизации банка «Banca de Economii». При техническом содействии МВФ и Всемирного банка будут разработаны изменения в законодательства с тем, чтобы обеспечить полную прозрачность и раскрыть имена тех, кто, в конечном счете, контролирует банки. В меморандуме подчеркивается, что серьезным недостатком является отсутствие прозрачности касательно владельцев банков, а это «не только толкает на незаконноеование и ставит под угрозу финансовую стабильность, но и чревато риском отмывания денег и уклонения от уплаты налогов».

Правительство обязалось до конца марта 2012 года существенно сократить список не подлежащих приватизации объектов и расширить перечень компаний, подлежащих приватизации. До конца марта с.г. министерство экономики должно будет предложить план по участию частного капитала в компании «Moldtelecom».

На нынешний год запланирован переход к системе социальной помощи, основанной на косвенной оценке доходов, и отмена с 1 апреля старой системы адресных компенсаций. Минимальный гарантированный уровень доходов с 1 января 2012 года увеличен до 640 леев, а совокупная сумма социальной помощи выросла на 23%, указывается в меморандуме.

Для поддержания экономического роста и дальнейшего снижения уровня бедности, до конца марта планируется утвердить новую Национальную стратегию развития на среднесрочный период (2012-2020 гг.). Этот документ предусматривает, что к 2020 году уровень бедности должен снизиться менее чем до 15%.

Data City – самый современный центр обработки данных в Молдове

Национальный оператор фиксированной связи Moldtelecom представил на рынке новый продукт в портфолио высококачественных IT услуг. Центр хранения и обработки данных Data City позволяет компаниям сохранять, хранить и обеспечить защиту информации. Открытие центра состоялось вчера в Кишиневе.

«С запуском нового продукта компания Moldtelecom расширяет свою деятельность и выходит на новый уровень обслуживания. После успешного выхода на интернет-рынок и рынке передачи данных наша компания запускает новый продукт, предназначенный для бизнес-клиентов – Центр обработки данных Data City, который гибко и профессионально будет оказывать необходимую поддержку в хранении и использовании информации в защищенной IT среде», – заявил Виталий Юрку, генеральный директор S.A. «Moldtelecom». По его словам, в контексте развития информационных технологий очень важно уделять особое внимание именно аспектам защиты самой информации.

Центр обработки данных S.A. «Moldtelecom» предназначен, в первую очередь, корпоративным клиентам, малым и средним предприятиям, государственным учреждениям, а также всем компаниям, желающим снизить расходы на хранение и содержание используемого

оборудования – серверов, систем хранения, маршрутизаторов, коммутаторов. Николае Мыцу, глава службы управления корпоративной сетью и информационной безопасности DSL, сказал, что ряд организаций уже готов воспользоваться услугами Центра, а первым клиентом стала сама компания Moldtelecom, сдавшая на хранение платформу данных My.Moldtelecom.md.

Специалисты Data City сообщили, что это первый этап проекта, за которым последуют услуги хостинга. «Рынок ждет услуги хостинга, все же, защита и безопасность серверов является оптимальным решением», – отметил Н. Мыцу.

Moldtelecom является единственной компанией, предоставляющей полный спектр услуг, включающий хранение, передачу данных и интернет, оборудование, управление приложениями и контентом. Также, компания предоставляет широкий спектр решений по подключению оборудования, приложений или находящихся в Data City данных, включая националь-

ные и международные интернет-соединения, связь с международными операторами и back-up. Преимуществами этой услуги является защищенная инфраструктура, конкурентоспособные цены, подключение к двум оптоволоконным сетям, полностью независимым, и постоянным мониторингом.

Центр спроектирован по международным стандартам, в его возможности входит способность сохранять постоянную среду во всех компонентах, благодаря различным сенсорам, показывающим температуру, влажность, единицы распределения электроэнергии и прочие показатели. Доступ к Центру будет производиться на биометрической основе, а внутри ведется круглосуточное видеонаблюдение.

Data City от Moldtelecom является современным Центром хранения информации, площадью в 220 кв.м, созданным на базе солидной инфраструктуры. Центр обладает самыми передовыми системами электроснабжения, пожаротушения и сейсмозащиты, располагает доступом к транспортной сети компании Moldtelecom.

Макроэкономические и инвестиционные ожидания 2012 года

На чем зиждется ожидание Молдовы и ее бизнесом иностранных инвестиций? Наверное, инвестиционные желания следует увязывать с окружающей РМ реальностью: рост зарплат без учета производительности труда, вздутие дефициты бюджетов, внешние долги. Ясно, что в таких условиях нереально идти в банк, если у тебя нет хотя бы половины необходимого капитала для финансирования проекта. О предпочтениях инвесторов и макроэкономическом прогнозе на 2012 г. – интервью специального корреспондента агентства "ИНФОТАГ" Александра ТАНАСА с управляющим инвестиционным фондом Fribourg Investments Сержиу КИРКЭ.

– Каким, на ваш взгляд, может быть место РМ в международном разделении труда?

– Международное разделение труда – это фундаментальный термин времен советской экономики. Существуют страны с очень четким разделением труда и очень низким уровнем жизни одновременно. Например, Эквадор, где специализируются на выращивании бананов, цветов и ловле креветок. Все хорошо, но раз в пять лет приходит ураган Эль Ниньо и – конец результатам разделения труда.

На мой взгляд, для перспективы страны гораздо важнее, какие правила игры формируются в экономике, чем, скажем, конкретная специализация. Год назад я был в деловой поездке в Грузии. Не хочу комментировать политический вектор ее развития, но экономическая модель, похоже, работает. Работает по простому принципу: частный бизнес функционирует свободно, не вопреки действиям чиновников, а с их помощью.

– Полезно ли для РМ сотрудничество с МВФ в его сегодняшнем виде?

– МВФ кредитует в экстренных ситуациях, когда доступ к частному иностранному капиталу ограничен или вовсе

отсутствует. Если страна обращается в МВФ за финансированием и доказывает, что она в состоянии обслуживать этот долг, то в итоге появится доверие к ней и со стороны рынков. Сегодня страны Еврозоны сотрудничают с МВФ. Почему РМ не может этого делать?

– Почему в подавляющем большинстве стран, сотрудничавших с МВФ, оно закончилось крахом экономик этих стран?

– МВФ был создан для краткосрочного финансирования платежных балансов и, как следствие, стабилизации валютных рынков. Про второе можно забыть. Для того, чтобы сегодня контролировать уровни обменных курсов мировых валют, необходимо бороться с частным спекулятивным капиталом и квази-денегами в виде деривативных инструментов. Для этого не хватает денег МВФ и центральных банков (ЦБ). Пример – отчаянные прошлогодние попытки ЦБ Японии давить на иену путем прямых интервенций на рынке Forex. Каждый раз эффект длился недолго, иногда только 24 часа. Один раз это имело успех – после мартовского землетрясения, но тогда усилия были коллективными, скоординированными между сильнейшими ЦБ мира, и результат длился несколько недель.

Что касается платежных балансов – деньги МВФ могут их временно поправить, но это не панацея от хронических дефицитов. Нужно адаптировать бюджетно-монетарную политику к кризисному сценарию, продвигать структурные преобразования и стимулировать экспорт и иностранные инвестиции, что сложно, на самом деле. Так что, не само сотрудничество с МВФ закончилось крахом, а отсутствие собственных усилий, дополняющих программы МВФ, привело к этому. Не следует забывать, кстати, что ни одна страна не объявляла дефолт во время действующей программы финансирования Фонда. Другое дело, какова сегодня структура кредиторов и дебиторов МВФ, похоже, что Китай спасает Европу, но все ли с этим согласны?

Кроме того, когда мы говорим о каком-то крахе, нужно

анализировать не только состояние государственных финансов, но и частных. Возьмите, к примеру, сегодняшнюю ситуацию в Венгрии. Львиная доля ее ипотеки финансировалась в швейцарских франках под более низкие процентные ставки. Представляете, сколько банковских и личных драм повлекло за собой массивное укрепление франка за последние три года? Это – Аргентина 2002 г. номер два. Тоже МВФ виноват?

– Как будут изменяться для РМ в ближайшие 3-5 лет следующие показатели: дефицит торгового баланса, инфляция, курс молдавского лея, ВВП?

– Молдова сегодня – это Ирландия начала XX-го века: две трети населения эмигрировали в США, и платежный баланс страны выживал за счет денежных переводов. Даже шутили, что последний ирландец, который покинет остров, должен будет выключить свет. Но, начиная с 70-х годов, тренд изменился: прогрессивные реформы правительства, а потом вступление в Евросоюз, помогли. Была создана хорошая инфраструктура для бизнеса, в том числе и налоговая, что и позволило изменить ситуацию к лучшему.

Сегодняшняя структура платежного баланса РМ не может долго существовать в нынешнем виде. Все держится на переводах частных лиц из-за рубежа, а в устойчивой структуре должны преобладать поступления за счет экспортов и инвестиций. То же самое с бюджетом, нужно разделить международные гранты от собственных способностей генерировать cash inflow. И гранты от международных партнеров, и перечисления от гастарбайтеров – это очень хорошие бонусы. Они дают временную отсрочку, и за это время можно создавать бизнес-инфраструктуру. Но это неустойчивая модель развития Long Term сама по себе.

Отмету следующее: в ближайшие 3-5 лет вряд ли данные показатели в Молдове сильно изменятся, за исключением, наверное, дефицита торгового баланса, который хронически растет. Другое дело, что эти годы нужно потратить на структурные реформы, иначе потом придется «выключать свет».